

วารสารข้าราชการ

ฉบับพิเศษ

พระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๑๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘

เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗
- (๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙
- (๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙
- (๔) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๒
- (๕) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒
- (๖) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๙
- (๗) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๐
- (๘) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๑

- (๙) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๑๒
- (๑๐) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕
- (๑๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๕๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕
- (๑๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๖
- (๑๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๑๗
- (๑๔) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๑๗

บรรดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้ง กับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการพลเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือน ในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน และหมายความรวมถึงข้าราชการตำรวจ ซึ่งกรมตำรวจส่งแต่งตั้งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนจากผู้ว่าจ้างด้วย

“กระทรวง” หมายความรวมถึงส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวงด้วย

“รัฐมนตรีเจ้าสังกัด” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีว่าการทบวง และหมายความรวมถึง นายกรัฐมนตรีในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักนายกรัฐมนตรี นายรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวงด้วย

“ปลัดกระทรวง” หมายความรวมถึง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย

“กรม” หมายความรวมถึง ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมด้วย

“อธิบดี” หมายความรวมถึง หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมด้วย

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ลักษณะ ๑

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.พ.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และกรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดี หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามาแล้ว และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน โดยต้องเป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งรับราชการอยู่ไม่น้อยกว่าสามคน และให้มีเลขาธิการ ก.พ. คนหนึ่ง เป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย

กรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือน ถ้าออกจากราชการพลเรือน ให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๗ กรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี ถ้าตำแหน่งกรรมการว่างลงก่อนกำหนด ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนภายในกำหนดสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการแทนนั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกก็ได้

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่าจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการใหม่

มาตรา ๘ ก.พ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคล และการจัดระบบราชการพลเรือน

(๒) ออกกฎ ก.พ. ข้องบังคับ หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ กฏ ก.พ. เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

(๓) ศึกษาและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติ

(๔) ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ แนะนำและชี้แจงเพื่อให้กระทรวงทบวงกรมปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ ในการนี้ให้มีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากหน่วยราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้ผู้แทนหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ หรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง และให้มีอำนาจออกระเบียบให้กระทรวงทบวงกรมรายงานเกี่ยวกับการสอบ การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ ตลอดจนการรายงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งและเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของข้าราชการพลเรือนไปยัง ก.พ.

(๕) รายงานนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่ปรากฏว่ากระทรวงทบวงกรมไม่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ หรือปฏิบัติการโดยไม่เหมาะสม เพื่อนายกรัฐมนตรีจะได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมตามที่ ก.พ. รายงาน

(๖) รายงานคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่ค่าครองชีพเปลี่ยนแปลงไปมาก หรือการจัดสวัสดิการสำหรับข้าราชการพลเรือนยังไม่เหมาะสม เพื่อกณะรัฐมนตรีพิจารณาในอันที่จะปรับปรุงเงินเดือนหรือเงินเพิ่มค่าครองชีพหรือสวัสดิการสำหรับข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสม

(๗) จัดการสอบแข่งขัน หรือคัดเลือก เพื่อรับทุนของรัฐบาลในการศึกษาฝึกอบรม หรือทุนตามความต้องการของกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน ในการนี้ ให้มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการดังกล่าว

(๘) ควบคุมและจัดการการศึกษาของนักเรียนฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ ในการนี้ ให้มีอำนาจออกข้อบังคับหรือระเบียบ เพื่อควบคุมการศึกษา ความประพฤติและการใช้จ่าย ตลอดจนการกำหนดวินัยและการลงโทษ

(๙) รับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน และกำหนดเงินเดือนที่ควรได้รับ

(๑๐) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ

(๑๑) รักษาทะเบียนประวัติของข้าราชการพลเรือน

(๑๒) ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในมาตราอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

มาตรา ๙ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งตามมติ ก.พ. ที่รายงานตามมาตรา ๘ (๕) ให้กระทรวงทบวงกรมปฏิบัติตาม หรือสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี แม้ว่าข้าราชการพลเรือนผู้นั้นจะได้ออกจากราชการ ไปตามคำสั่งเดิมของผู้บังคับบัญชาแล้วก็ตาม

มาตรา ๑๐ การประชุม ก.พ. ต้องมีการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ก.พ. ถ้าประธานไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน

ในการประชุม ก.พ. ถ้ามีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับตัวกรรมการผู้ใดโดยเฉพาะ ผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔ การวินิจฉัยชี้ขาดให้ออกเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑ ก.พ. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการวิสามัญ เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.พ. วิสามัญ” เพื่อทำการใด ๆ แทนได้

การตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการค้าเงินทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์หรือการอุทธรณ์ ให้ตั้งจากข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด

อนุกรรมการซึ่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือน ถ้าออกจากราชการพลเรือนให้พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ อ.ก.พ. วิสามัญที่ได้รับแต่งตั้งจาก ก.พ. คณะนั้นพ้นจากตำแหน่งไปด้วย ในระหว่างที่ยังมิได้

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้ อ.ก.พ. วิสามัญปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่า จะได้มีการแต่งตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญใหม่

มาตรา ๑๒ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยมีเลขาธิการ ก.พ. เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการพลเรือน และบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.พ.
- (๒) วิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการจัดระบบราชการพลเรือนเพื่อเสนอต่อ ก.พ. และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๓) ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการพลเรือน
- (๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในราชการพลเรือนเสนอต่อ ก.พ.
- (๕) ดำเนินการตามที่ ก.พ. มอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้มี

- (๑) อนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง ทบวง หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. กระทรวง ทบวง หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง โดยออกนามกระทรวง ทบวง หรือส่วนราชการนั้น ๆ
- (๒) อนุกรรมการสามัญประจำกรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. กรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม โดยออกนามกรมหรือส่วนราชการนั้น ๆ
- (๓) อนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. จังหวัด โดยออกนามจังหวัดนั้น ๆ

มาตรา ๑๔ อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงเป็นประธาน รองปลัดกระทรวงและอธิบดี เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ปลัดกระทรวงจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในกระทรวงนั้นเป็นอนุกรรมการอีกก็ได้ ให้ อ.ก.พ. นั้นตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. นั้นมีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก.พ. มอบหมาย และให้ความเห็นแก่ปลัดกระทรวงตามที่ปลัดกระทรวงปรึกษา

มาตรา ๑๕ อ.ก.พ. สำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและอธิบดีเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นอนุกรรมการอีกก็ได้ ให้ อ.ก.พ. นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน และให้ อ.ก.พ. นี้ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง

มาตรา ๑๖ อ.ก.พ. ทบวง ประกอบด้วยปลัดทบวงเป็นประธาน รองปลัดทบวงและอธิบดีเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ปลัดทบวงจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในทบวงนั้นเป็นอนุกรรมการอีกก็ได้ ให้ อ.ก.พ. นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน และให้ อ.ก.พ. นี้ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง

มาตรา ๑๗ ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการนั้นเป็นประธาน รองหัวหน้าส่วนราชการ ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองและเลขานุการกรมเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ หัวหน้าส่วนราชการจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในส่วนราชการนั้นเป็นอนุกรรมการอีกก็ได้

สำหรับ อ.ก.พ. ราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวงและ อ.ก.พ. กรม ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นประธาน นายกราชบัณฑิตยสถาน เลขธิการราชบัณฑิตยสถาน ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกองและเลขานุการกรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง

ให้ อ.ก.พ. นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามมาตรานี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติตามที่ ก.พ. มอบหมาย และให้ความเห็นแก่หัวหน้าส่วนราชการตามที่หัวหน้าส่วนราชการปรึกษา

มาตรา ๑๘ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยอธิบดีเป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง และเลขานุการกรมเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ อธิบดีจะตั้งข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรในกรมนี้เป็นอนุกรรมการอีกก็ได้

สำหรับสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวง ให้ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวง หรือ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดทบวงแล้วแต่กรณีทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม

ให้ อ.ก.พ. ^{๕๕}นี้ตั้งเลขาธิการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามมาตรา^{๕๕}นี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ^{๕๕}ตามที่ ก.พ. มอบหมาย และให้ความเห็นแก่อธิบดีตามที่อธิบดีปรึกษา

มาตรา ๑๔ อ.ก.พ. จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำจังหวัด เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะตั้งข้าราชการที่เห็นสมควรในจังหวัดนั้นเป็นอนุกรรมการอีกก็ได้ ให้ อ.ก.พ. ^{๕๕}นี้ตั้งเลขาธิการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ^{๕๕}นี้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ^{๕๕}ตามที่ ก.พ. มอบหมาย และให้ความเห็นแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดปรึกษา

มาตรา ๒๐ กระทรวงหรือทบวงใดมีเหตุพิเศษ ก.พ. จะอนุมัติให้มีแต่ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. ทบวง แล้วแต่กรณีก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. ทบวง ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรมด้วย

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ของ อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. จังหวัด หรือ อ.ก.พ. ที่ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม ของส่วนราชการใดในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ การอุทธรณ์และการอื่นตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ก.พ. อาจกำหนดให้มีผู้แทนของกลุ่มข้าราชการพลเรือนเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษาก็ได้

จำนวน คุณสมบัติ การเลือกตั้งและวาระการดำรงตำแหน่งของผู้แทนของกลุ่มข้าราชการพลเรือนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๒๒ ให้นำมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่การประชุมของ อ.ก.พ. วิสามัญ และ อ.ก.พ. สามัญโดยอนุโลม

ลักษณะ ๒

บททั่วไป

มาตรา ๒๓ ข้าราชการพลเรือนมี ๖ ประเภท

(๑) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนในอัตราสามัญ และได้รับแต่งตั้งตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ ๓

(๒) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในพระองค์พระมหากษัตริย์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๓) ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งการรัฐพาณิชย์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๔) ข้าราชการครู ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น ในกระทรวงศึกษาธิการอันเกี่ยวกับการให้การศึกษาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๕) ข้าราชการตำรวจ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในกรมตำรวจตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๖) ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในต่างประเทศในกรณีพิเศษโดยเหตุผลทางการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ ๘

มาตรา ๒๔ ผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไปดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

(๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ด้วยความ

บริสุทธิ์ใจ

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

(๕) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

(๖) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น

(๗) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๘) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๙) ไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลาย

(๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ

(๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก หรือปลดออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น

(๑๓) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น

(๑๔) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการ

ผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๔) ก.พ. อาจพิจารณาแยกเว้น ให้เข้ารับราชการได้ ส่วนผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม (๑๑) หรือ (๑๒) ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงาน หรือ ออกจากราชการไปเกินสองปีแล้ว หรือผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม (๑๓) ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงาน หรือ ออกจากราชการไปเกินสามปีแล้ว และมีใช่เป็นกรณีออกจากงานหรือออกจากราชการ เพราะกระทำผิดในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ก.พ. อาจพิจารณาแยกเว้นให้เข้ารับราชการได้ มติของ ก.พ. ในการ ประชุมปรึกษายกเว้นเช่นนี้ ต้องเป็นเอกฉันท์ การลงมติให้กระทำโดยลับ

มาตรา ๒๕ เงินเดือนข้าราชการพลเรือน ให้มีอัตราดังต่อไปนี้

(๑) อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนนอกจากข้าราชการตำรวจที่มียศให้เป็นไปตาม บัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยให้แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่ละระดับ มีจำนวนชั้น ดังนี้

ระดับ ๑ มี ๑๘ ชั้น

ระดับ ๒ ระดับ ๓ ระดับ ๔ ระดับ ๕ และระดับ ๖ มีระดับละ ๑๒ ชั้น

ระดับ ๗ มี ๑๑ ชั้น

ระดับ ๘ มี ๑๐ ชั้น

ระดับ ๙ มี ๙ ชั้น

ระดับ ๑๐ มี ๘ ชั้น

ระดับ ๑๑ มี ๗ ชั้น

ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ใช้ชั้นเงินเดือนตามอัตรา ก. และเมื่อปรากฏว่า
ค่าจ้างทั่วไปในประเทศเพิ่มขึ้นสมควรเปลี่ยนเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามมาตรา ๒๘ บางส่วน
หรือทั้งหมดให้เป็นเงินเดือน ก็ให้มีการปรับขึ้นเงินเดือนเป็นอัตรา ข. อัตรา ก. อัตรา ง.
อัตรา จ. หรืออัตรา ฉ. ตามความเหมาะสมโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา การปรับขึ้นเงินเดือน
ดังกล่าว ให้มีผลเป็นการปรับขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่ได้รับอยู่ และที่กำหนดไว้โดยพระ
ราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีและมติ ก.พ. ซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
ข้าราชการพลเรือนตามไปด้วย

(๒) อัตราเงินเดือนข้าราชการตำรวจที่มิยศให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
การจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการพลเรือน ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การนั้น

มาตรา ๒๖ เพื่อประโยชน์ในการออมทรัพย์ของข้าราชการพลเรือน คณะรัฐมนตรี
จะวางระเบียบ และวิธีการให้กระทรวงการคลังหักเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนไว้เป็นเงินสะสม
ก็ได้ โดยหักดอกเบี้ยจากเงินสะสมนั้นให้อัตราไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทประจำของ
ธนาคารพาณิชย์

เงินสะสมและดอกเบี้ยนี้ให้จ่ายเงินหรือให้กู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการสวัสดิการ
สำหรับข้าราชการพลเรือนตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๒๗ ข้าราชการพลเรือนอาจได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่าง
ประเทศ หรือตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามที่ ก.พ. และกระทรวงการคลังจะได้กำหนด

มาตรา ๒๘ ข้าราชการพลเรือนอาจได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจ
ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๙ วันเวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี วันหยุดประจำปี และการลาหยุดราชการของข้าราชการพลเรือน ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๐ เครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนและระเบียบการแต่งเครื่องแบบเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๓๑ บำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ลักษณะ ๓

ข้าราชการพลเรือนสามัญ

หมวด ๑

การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือน

มาตรา ๓๒ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญจะมีตำแหน่งใด ระดับใดในสายงานใด อยู่ในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด และต้องใช้ผู้มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างใด ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนดโดยให้คำนึงถึงลักษณะ หน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณและคุณภาพของงานตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งขั้นต้นซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติไม่ยาก ภายใต้การกำกับตรวจสอบโดยใกล้ชิด หรือตามคำสั่ง หรือแบบหรือแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่อย่างแน่ชัดหรือละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งอาจเป็นงานด้านธุรการ ด้านวิชาชีพหรือด้านอื่น ที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญงานสูง ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๑

(๒) ตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติค่อนข้างยาก ภายใต้การกำกับตรวจสอบโดยทั่วไป หรือตามคำสั่งหรือแบบหรือแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่อย่างกว้าง ๆ ซึ่งอาจเป็นงานด้านธุรการ ด้านวิชาชีพหรือด้านอื่น ที่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถหรือความชำนาญงานค่อนข้างสูง ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๒

(๓) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานไม่สูงนัก ตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติยากพอสมควร ภายใต้การกำกับตรวจสอบ

บ้าง ซึ่งอาจเป็นงานด้านธุรการ ด้านวิชาชีพหรือด้านอื่น ที่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถ หรือความชำนาญงานสูงพอสมควร และตำแหน่งขั้นต้นในงานด้านวิชาการ หรือ ด้านอื่นที่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ให้ กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๓

(๔) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพ ของงานสูง และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติค่อนข้างยากมากและปฏิบัติงานโดยไม่จำเป็นต้อง มีผู้กำกับตรวจสอบ หรือภายใต้การตรวจสอบบ้าง ซึ่งเป็นงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถ หรือความชำนาญงานค่อนข้างสูงมาก ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๔

(๕) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพ ของงานสูงมาก หรือตำแหน่งหัวหน้างานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของ งานเทียบได้ระดับเดียวกัน และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติยากมาก และปฏิบัติงานโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้กำกับตรวจสอบ ซึ่งเป็นงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถ และ ความชำนาญงานสูงมาก ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๕

(๖) ตำแหน่งหัวหน้างานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงาน สูง และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ชำนาญการ หรือผู้มีความรู้ความสามารถ และ ความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๖

(๗) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณภาพของงานสูงมาก และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ชำนาญการพิเศษ หรือผู้มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่ง ระดับ ๗

(๘) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพ ของงานสูงมากเป็นพิเศษ และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๘

(๙) ตำแหน่งรองอธิบดี หรือตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของ งานเทียบได้ระดับเดียวกัน และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หรือผู้

ให้คำปรึกษาหรือตรวจแนะนำระดับกระทรวง หรือผู้มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญงาน เทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๔

(๑๐) ตำแหน่งอธิบดี หรือตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน และตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ให้คำปรึกษาหรือตรวจแนะนำชั้นสูง ระดับกระทรวง หรือผู้มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นระดับ ๑๐

(๑๑) ตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๑๑

มาตรา ๓๓ ให้ ก.พ. จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งไว้เป็นบรรทัดฐาน ในการกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญทุกตำแหน่ง ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งให้แสดงชื่อของตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะต้องมี และระดับของตำแหน่งด้วย

มาตรา ๓๔ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ นอกจากจะมีชื่อตามที่ ก.พ. กำหนดไว้ในมาตรา ๓๒ แล้ว อาจมีชื่ออย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานตามที่กระทรวงทบวงกรม ทำความตกลงกับ ก.พ. อีกก็ได้

มาตรา ๓๕ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตำแหน่งใด บังคับบัญชาข้าราชการพลเรือนในส่วนราชการหรือหน่วยงานใด ในฐานะใดให้เป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มอบหมายโดยทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ลักษณะ หน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณและคุณภาพของงาน ของตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งใดที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๓๒ เปลี่ยนแปลงไปให้ ก.พ. พิจารณาปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งนั้นเสียใหม่ให้เหมาะสม

มาตรา ๓๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญจะได้รับเงินเดือนตามตำแหน่ง ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับใด ให้ได้รับเงินเดือนในระดับนั้นโดยให้ได้รับในขั้นต่ำของเงินเดือนสำหรับตำแหน่ง ในกรณีที่จะให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่าขั้นต่ำ หรือสูงกว่าขั้นสูงของเงินเดือนสำหรับตำแหน่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

หมวด ๒

การบรรจุและการแต่งตั้ง

มาตรา ๓๘ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนั้น โดยบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับสำหรับการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ตามมาตรา ๔๒
มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘

มาตรา ๓๙ ผู้สมัครสอบแข่งขันในตำแหน่งใด ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป หรือได้รับการยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ และต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นตามที่ ก.พ. กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง หรือได้รับอนุมัติจาก ก.พ. ตามมาตรา ๔๘ ด้วย

สำหรับผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๔ (๔) ให้มีสิทธิสมัครสอบแข่งขันได้ แต่จะมีสิทธิได้รับบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งที่สอบแข่งขันได้ ต่อเมื่อพ้นจากตำแหน่งข้าราชการการเมืองแล้ว

มาตรา ๔๐ ให้ ก.พ. เป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ในการนี้ ก.พ. จะมอบหมายให้ อ.ก.พ. หรือส่วนราชการใดเป็นผู้ดำเนินการสอบแทนก็ได้ ทั้งนี้ ก.พ. จะกำหนดให้มีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุในกระทรวงทบวงกรมเป็นการทั่วไป หรือในหน่วยราชการใด หรือในท้องที่ใดเป็นการเฉพาะแห่งก็ได้

หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน ตลอดจนเกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๔๑ ผู้สอบแข่งขันได้ซึ่งอยู่ในลำดับที่ที่จะได้รับบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ถ้าปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปโดยไม่ได้รับการยกเว้น ในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยไม่ได้รับอนุมัติจาก ก.พ. ตามมาตรา ๔๘ อยู่ก่อนหรือภายหลังการสอบแข่งขัน จะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่ได้

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่มีเหตุพิเศษที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการสอบแข่งขันผู้มีอำนาจตาม
มาตรา ๔๔ อาจคัดเลือกบรรจุบุคคลเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้ ทั้งนี้ตามหลัก
เกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๔๓ กระทรวงทบวงกรมใดมีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่
ราชการที่จะต้องบรรจุบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงานสูงมากเป็นพิเศษเข้า
รับราชการในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ให้กระทรวงทบวงกรมนั้นดำเนินการขออนุมัติ ก.พ. เมื่อ ก.พ.
ได้พิจารณาอนุมัติให้บรรจุ และได้กำหนดระดับของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง และเงินเดือนที่จะให้ได้รับ
แล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ บรรจุและแต่งตั้งได้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๔๔ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และการ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๑๑ รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้มีอำนาจ
สั่งบรรจุและรายงานนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้ง

(๒) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๑๐ ปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชา
เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและเสนอชื่อต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด รายงานนายก
รัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ส่วนการบรรจุ และ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๑๐ ในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือ
ทบวง หรือในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี
นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและนำ
ความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๓) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๔ ลงมา ในสำนักงานเลข
านุการรัฐมนตรีและราชบัณฑิตยสถาน รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๔) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ ระดับ ๘ และระดับ ๙ อธิบดี
ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของปลัดกระทรวง ส่วนการบรรจุ
และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ ระดับ ๘ และระดับ ๙ ในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม

และไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการ
ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี อธิบดีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยความเห็น
ชอบของนายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีเจ้าสังกัด

(๕) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมา อธิบดีผู้บังคับบัญชา
หรือผู้บังคับบัญชาซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดี เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๖) การบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๓๘ และการแต่งตั้งตามมาตรา ๔๔ ให้ดำรง
ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๔ ลงมา ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

ในการเสนอเพื่อแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญให้ดำรงตำแหน่ง ให้รายงานความ
สมควรพร้อมทั้งเหตุผลไปด้วย

มาตรา ๔๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๒ ให้มีการสับเปลี่ยน
หน้าที่ ย้าย หรือโอน ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ ระดับ ๘ ระดับ ๙ และ
ระดับ ๑๐ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะบริหารตาม ก.พ. กำหนด โดยมิควรให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่เดียว
ติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสี่ปี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่ ก.พ. กำหนด โดยความเห็นชอบ
ของคณะรัฐมนตรี

ความในมาตรานี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดว่าเป็นตำแหน่งที่มี
ลักษณะงานเฉพาะอย่าง

มาตรา ๔๖ ผู้ได้รับบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและแต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งใด ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๒ ให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการใน
ตำแหน่งนั้นเป็นเวลาตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ในระหว่างเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น
ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้หรือไม่มีความสามารถ เหมาะสม
ที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง หรือเมื่อครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่
ราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาทำรายงานผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้นั้นเสนอตามลำดับ
จนถึงผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ตามวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

เมื่อได้รับรายงานจากผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง ให้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔
พิจารณาว่า ผู้นั้นมีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการใน

ตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ควรให้รับราชการต่อไปก็ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ ถ้าเห็นว่าควรให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปอีกระยะหนึ่ง ภายในกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปก็ได้ โดยให้ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ดำเนินการตามมาตรานี้อีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นว่าควรให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปได้ เมื่อครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ รายงานให้ ก.พ. ทราบตามวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อได้รับบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๔๔ แล้วให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง

ผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งใด ถ้าได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น ให้เริ่มทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการใหม่

ผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพราะมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถ เหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ถือเสมือนหนึ่งว่าไม่เคยเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการ ในระหว่างที่ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

มาตรา ๔๗ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. ยังมีได้กำหนดตามมาตรา ๓๒ จะกระทำมิได้

มาตรา ๔๘ ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งใดต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นตามที่ ก.พ. กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

ในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น ก.พ. อาจอนุมัติให้แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีคุณสมบัติเฉพาะต่างไปจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งก็ได้

ในกรณีที่ ก.พ. กำหนดให้ปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพใดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ให้หมายถึงปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ ก.พ. รับรอง

มาตรา ๔๘ การย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งใดไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นในกรมเดียวกัน ต้องย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับเดียวกัน

การย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่ต่ำกว่าเดิม และการย้ายข้าราชการพลเรือนผู้มีได้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๓๒ ไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๓๒ จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.พ. แล้ว

มาตรา ๕๐ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขัน หรือผู้สอบคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นได้ หรือจากผู้ได้รับคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้น

กรณีใดจะเลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ ผู้สอบคัดเลือกได้ หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด

การสอบแข่งขัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๔๐ ส่วนการสอบคัดเลือก และคัดเลือก ให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดเป็นผู้ดำเนินการ หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบคัดเลือก คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือก เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี และการยกเลิกบัญชีผู้สอบคัดเลือกได้ ตลอดจนวิธีดำเนินการเกี่ยวกับคัดเลือกให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๕๑ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญให้ดำรงตำแหน่ง ตามมาตรา ๕๐ สำหรับผู้สอบแข่งขันได้ ให้แต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ สำหรับผู้สอบคัดเลือกได้ หรือผู้ได้รับคัดเลือก ให้แต่งตั้งได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความประพฤติและประวัติการรับราชการ

มาตรา ๕๒ การโอนข้าราชการพลเรือนสามัญไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญในต่างกระทรวงทบวงกรม อาจกระทำได้อีกเมื่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมในการโอนนั้นแล้ว โดยให้แต่งตั้งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าเดิม และรับเงินเดือนในขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม เว้นแต่การโอนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้สอบแข่งขันได้ ผู้สอบคัดเลือกได้ หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

การโอนข้าราชการพลเรือนผู้มีได้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๓๒ ในต่างกระทรวงทบวงกรม จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.พ. แล้ว ในการนี้ให้ ก.พ. พิจารณา

โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ และให้ ก.พ. กำหนดระดับของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง และเงินเดือนที่จะให้ได้รับด้วย

มาตรา ๕๓ การโอนพนักงานเทศบาลที่ไม่ใช่พนักงานเทศบาลวิสามัญ หรือการโอนข้าราชการที่ไม่ใช่ข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัตินี้ และไม่ใช่ว่าราชการการเมือง ข้าราชการวิสามัญ หรือข้าราชการซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ มาบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ อาจกระทำได้ตามเจ้าตัวสมัครใจ โดยกระทรวงทบวงกรมที่จะรับโอนทำความตกลงกับเจ้าสังกัด แล้วเสนอเรื่องให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติ ในการนี้ ให้ ก.พ. พิจารณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ ทั้งนี้ จะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับใด และจะให้ได้รับเงินเดือนเท่าใด ให้ ก.พ. เป็นผู้พิจารณากำหนด แต่เงินเดือนที่จะได้รับจะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีคุณวุฒิ ความสามารถ และความชำนาญในระดับเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาทำงานหรือเวลาราชการของผู้ที่โอนมาตามวรรคหนึ่งในขณะที่เป็นพนักงานเทศบาลหรือข้าราชการนั้น เป็นเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๕๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๕๐ หรือมาตรา ๕๒ แล้ว หากภายหลังปรากฏว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ แต่งตั้งผู้นั้นให้กลับไปดำรงตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งในระดับเดียวกันที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ผู้นั้นมีอยู่

มาตรา ๕๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อผู้นั้นพ้นจากราชการทหารโดยไม่มีความเสียหายแล้ว ประสงค์จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในกระทรวงทบวงกรมเดิมภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ สั่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๕๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ออกจากราชการไปปฏิบัติงานใด ๆ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นสำหรับการคำนวณบำเหน็จบำนาญเหมือนเต็มเวลาราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ถ้าผู้นั้นกลับเข้ารับราชการภายในกำหนด

เวลาสี่ปีนับแต่วันออกจากราชการไปปฏิบัติงานทั้งกล่าว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ สั่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๕๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดออกจากราชการไปแล้วและไม่ใช่เป็นกรณีออกจากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ถ้าสมัครเข้ารับราชการและทางราชการต้องการจะรับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ สั่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนดได้

มาตรา ๕๘ พนักงานเทศบาลที่ไม่ใช่พนักงานเทศบาลวิสามัญ หรือข้าราชการที่ไม่ใช่ข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ และไม่ใช่อำนาจการการเมือง ข้าราชการวิสามัญ หรือข้าราชการซึ่งออกจากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว ถ้าสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญและทางราชการต้องการจะรับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้กระทรวงทบวงกรมที่ต้องการจะรับเข้ารับราชการเสนอเรื่องไปให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติ ในกรณีนี้ ให้ ก.พ. พิจารณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ ทั้งนี้จะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับใด และจะให้ได้รับเงินเดือนเท่าใด ให้ ก.พ. เป็นผู้พิจารณากำหนด แต่เงินเดือนที่จะให้ได้รับจะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีคุณวุฒิ ความสามารถและความชำนาญงานในระดับเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาทำงานหรือเวลาราชการของผู้เข้ารับราชการตามวรรคหนึ่งในขณะที่เป็นพนักงานเทศบาลหรือข้าราชการนั้น เป็นเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๕๙ ผู้ได้รับบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ หากภายหลังปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปโดยไม่ได้รับการยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น โดยไม่ได้รับอนุมัติจาก ก.พ. ตามมาตรา ๔๘ อยู่ก่อนก็ดี มีกรณีต้องหาอยู่ก่อนและภายหลังเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต่อนั้นก็ดี ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการโดยพลัน ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจ และหน้าที่

และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น และถ้า การเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริตแล้วให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๖๐ ถ้าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เป็นครั้งคราว และเป็นกรณีที่มีได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนที่เห็น สมควรรักษาการในตำแหน่งนั้นชั่วคราวได้

ผู้รักษาการในตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้มีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่รักษาการนั้น ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เป็นกรรมการ หรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่าง ใดก็ได้ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งทำหน้าที่กรรมการ หรือมีอำนาจหน้าที่อย่างนั้นในระหว่างที่รักษา การในตำแหน่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๑ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ประจำกระทรวง ประจำทบวง ประจำกรม ประจำกอง หรือ ประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี เป็นการ ชั่วคราวโดยให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เดิมได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

การให้รับเงินเดือน การแต่งตั้ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน การรักษาวินัย และการ ออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่กำหนดในกฎ ก.พ.

หมวด ๓

การเลื่อนชั้นเงินเดือน

มาตรา ๖๒ การเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา โดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณงานของตำแหน่งและผลของงานที่ได้ปฏิบัติมา การรักษาวินัยตลอด จนความสามารถและความอุทิศสาหะในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎ ก.พ.

ในกรณีที่ไม่เลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปีให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด ให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งเหตุผลให้ผู้นั้นทราบ

มาตรา ๖๓ การเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๔๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) เป็นผู้สั่งเลื่อน

การเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับการควรเลื่อนหรือไม่ควรเลื่อนไปยังอธิบดีผู้บังคับบัญชาเพื่อประกอบการพิจารณา

สำหรับการเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๔ ลงมา ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเลื่อนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. ก็ได้

มาตรา ๖๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดถึงแก่ความตายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนผู้นั้นเป็นกรณีพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญก็ได้

หมวด ๔

วินัยและการรักษาวินัย

มาตรา ๖๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย จักต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

มาตรา ๖๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๖๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและเป็นการฉกฉวยอำนาจอย่างร้ายแรง

มาตรา ๖๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล และต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ และมติคณะรัฐมนตรีให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ด้วยความอุสาหะ เอาใจใส่และระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรี อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๖๙ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจและรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกันภัยอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

มาตรา ๗๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาความลับของทางราชการ

การเปิดเผยความลับของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๗๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ห้ามมิให้ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๗๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

มาตรา ๗๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องบอก ถือว่าเป็นรายงานเท็จด้วย

การรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๗๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

มาตรา ๗๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

การละทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๗๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสุภาพเรียบร้อย และรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ

มาตรา ๗๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสุภาพเรียบร้อย ต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า ห้ามมิให้ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงราษฎร

การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงราษฎร เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๗๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มาตรา ๗๙ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่เป็นการรวมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรา ๘๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่เป็นการรวมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

มาตรา ๘๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว เช่นประพฤติตนเป็นคนเลพล เสพของมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนัน กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใด ซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๒ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ส่งเสริมและดูแลระมัดระวังให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามวินัย

ถ้าผู้บังคับบัญชารู้ว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดกระทำความผิดวินัย จะต้องดำเนินการทางวินัยทันที ถ้าเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยที่จะต้องได้รับโทษและอยู่ในอำนาจของตนที่จะลงโทษได้ ให้สั่งลงโทษ แต่ถ้าเห็นว่าผู้นั้นควรจะต้องได้รับโทษสูงกว่าที่ตนมีอำนาจสั่งลงโทษ ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดวินัยเหนือขึ้นไป เพื่อให้พิจารณาการสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้โดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๘๓ โทษผิดวินัยมี ๖ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตักเตือนเตือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ให้ออก
- (๕) ปลดออก
- (๖) ไล่ออก

มาตรา ๘๔ การลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และระงับอย่าให้เป็นไปโดยพยานาหรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด

มาตรา ๘๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตักเตือนเตือนหรือลดขั้นเงินเดือนตามควร แก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย หรือมีเหตุอันควรลดหย่อนซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษตักเตือนเตือน

ในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่ามิเหตุอันควรลงโทษ จะลงโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

การลงโทษตามมาตรานี้ ผู้บังคับบัญชาใดจะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๘๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จักต้องได้รับโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษลงต่ำกว่าให้ออก

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ เห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรสอบสวน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า ในการสอบสวนนี้จะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุข้อพยานก็ได้ และต้องให้ออกให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย เมื่อได้มีการสอบสวนแล้วและผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ พิจารณาเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงสมควรลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สั่งลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก

ผู้ใดถูกสั่งให้ออกตามมาตรานี้ ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและสั่งลงโทษตามวรรคสอง สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญในทุกกระทรวงทบวงกรม

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชา ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๔๗ ในเรื่องที่จะต้องสอบสวนตามวรรคสอง และคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๔๗ ได้สอบสวนไว้แล้ว คณะกรรมการสอบสวน ตามวรรคสองจะนำสำนวนการสอบสวนนั้นมาใช้เป็นสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจกับผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยถือว่าได้มีการสอบสวนตามวรรคสองแล้วก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งต่างระดับกันถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกัน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ที่มีอำนาจดำเนินการตามวรรคสองสำหรับผู้ถูกกล่าวหาที่มีตำแหน่งสูงกว่า เป็นผู้ดำเนินการตามวรรคสองได้

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสองให้ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๔๔ ระดับเหนือขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการตามวรรคสองได้ และให้พิจารณาสั่งลงโทษผู้บังคับบัญชาซึ่งละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณา เพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๔๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. หรือได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือต่อคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๔๒ วรรคสามแล้วแต่กรณี จะสั่งลงโทษโดยไม่สอบสวนก็ได้

มาตรา ๔๘ ให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เรียกให้กระทรวงทบวงกรม หน่วยราชการ หรือรัฐวิสาหกิจชี้แจงข้อเท็จจริง
ส่งเอกสารและหลักฐาน ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(๒) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารและหลักฐาน
เกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

มาตรา ๘๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้าย
แรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำ
โดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกราชการไปแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา
๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี ก็ยังมีอำนาจสั่งดำเนินการลงโทษหรือเปลี่ยนแปลง
คำสั่งให้เป็นไปตามหมวกนั้นได้ เว้นแต่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะออกจากราชการเพราะตาย

มาตรา ๘๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้าย
แรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่
เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา
๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอ
ฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ แต่ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด
หรือกระทำความผิดไม่ถึงกับจะถูกลงโทษไล่ออก และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น
ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งในระดับเดียวกัน
ที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ผู้นั้นมีอยู่

เงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบว่าด้วยการเงินนั้น ส่วนใน
กรณีสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ถ้าปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาเป็นยุติแล้วว่า ผู้ถูกสั่งให้ออก
จากราชการไว้ก่อนมิได้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษให้ออก ปลดออก
หรือไล่ออก ให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่างถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เสมือนว่าผู้
นั้นถูกสั่งพักราชการ

หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
และการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๔๑ การลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญในส่วนราชการซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยวินัยโดยเฉพาะ จะลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือลงทัณฑ์หรือลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยวินัยนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามควรแก่กรณีและพฤติการณ์ก็ได้ แต่ถ้าเป็นกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษ สั่งให้ออกจากราชการ หรือดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไปแล้ว ให้ส่งรายงานการลงโทษ การสั่งให้ออกจากราชการ หรือการดำเนินการทางวินัยนั้นต่อผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นตามลำดับจนถึงปลัดกระทรวง ในกรณีที่เป็นการลงโทษหรือดำเนินการในส่วนราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งระดับ ๑๐ ในกระทรวงหรือทบวง และตำแหน่งทุกระดับในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี หรือในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ให้รายงานจนถึงรัฐมนตรีเจ้าสังกัด

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้ส่งตามวรรคหนึ่ง เห็นว่าการลงโทษหรือการดำเนินการทางวินัยนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ก็ให้ผู้บังคับบัญชาทักถามว่ามีอำนาจที่จะสั่งลงโทษ เพิ่มโทษ ลดโทษ หรือยกโทษ ตามควรแก่กรณีได้ แต่ถ้าจะลงโทษหรือเพิ่มโทษแล้ว โทษที่ลงหรือเพิ่มขึ้นรวมกับที่สั่งไว้แล้วเดิมต้องไม่เกินอำนาจของผู้ซึ่งส่งใหม่นั้น

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษ สั่งให้ออกจากราชการ ดำเนินการทางวินัยหรือลงทัณฑ์แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายว่าด้วยวินัยโดยเฉพาะแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้น ซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้ส่งทักถามเห็นว่ากรณีเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดปลัดกระทรวงหรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี ซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้ส่งทักถามที่ได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งมีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๔๖ ถ้าจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๔๖ ก่อน ก็ให้ผู้บังคับบัญชาทักถามว่ามีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๔๖ ในกรณีที่จะต้องลงโทษตามมาตรา ๔๖ ถ้ามีการตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน หรือลงทัณฑ์อย่างอื่นไปแล้ว ก็ให้เป็นอันพับไป

มาตรา ๔๓ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ส่งลงโทษ สั่งให้ออกจากราชการ หรือดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญในเรื่องใดไปแล้ว ถ้า ก.พ. พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลให้กระทรวงทบวงกรมปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้โดยถูกต้อง และเหมาะสมตามความเป็นธรรม ก็ให้ ก.พ. มีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่ในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเอง หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแทนก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ ก.พ. แต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่เกี่ยวกับการสอบสวนตามมาตรา ๔๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕

การออกจากราชการ

มาตรา ๔๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการ เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- (๓) ได้รับอนุญาตให้ลาออกตามมาตรา ๔๕
- (๔) ถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๔๖ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ หรือมาตรา ๑๐๐ หรือ
- (๕) ถูกส่งลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

วันออกจากราชการตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.พ. กำหนด
การต่อเวลาราชการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ต้องออกจากราชการตาม (๒) รับราชการต่อไป จะกระทำมิได้

มาตรา ๔๕ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการ ให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง เพื่อให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ เป็นผู้พิจารณา เมื่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สั่งอนุญาตแล้ว จึงให้ออกจากราชการตามคำสั่ง

ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญขอลาออกเพื่อกำหนดตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ให้การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออก

นอกจากกรณีตามวรรคสอง ถ้าผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เป็นเวลาไม่เกินสามเดือนนับตั้งแต่วันที่ขอลาออกก็ได้

มาตรา ๔๖ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ แต่ในการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทุกแทน นอกจากให้ทำได้ในกรณีที่ระบุไว้ในมาตราอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ และในกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว ให้ทำได้ในกรณีต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดเจ็บป่วย ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ ถ้าผู้มีอำนาจดังกล่าวเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

(๒) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๓) เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ (๑) (๔) หรือ (๕) ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

มาตรา ๔๗ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติก็นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ เห็นว่า ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า ในการสอบสวนนี้จะต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาและนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย เมื่อได้มีการสอบสวนแล้ว และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ พิจารณาเห็นว่าสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจ

สั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สั่งให้ผู้พ้นออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้ ทั้งนี้
ให้นำมาตรา ๘๖ วรรคสี่ วรรคหก และวรรคเจ็ด มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตาม
มาตรา ๘๖ ในเรื่องที่จะต้องสอบสวนตามวรรคหนึ่ง และคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๘๖
ได้สอบสวนไว้แล้ว ผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งจะใช้อำนาจการสอบสวนนั้นพิจารณาโดยไม่ต้องแต่งตั้ง
คณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๘๘ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
และได้มีการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แล้ว การสอบสวนไม่ได้ความว่ากระทำความผิดที่จะถูกลงโทษให้
ออก ปลดออก หรือไล่ออก แต่มีผลขึ้นหรือมีผลในกรณีที่ถูกลงโทษนั้น ซึ่งจะได้รับ
ราชการต่อไปอาจจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับ
บำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้ ทั้งนี้ นำมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๙ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
ให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษ
ให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ จะสั่งให้ผู้พ้นออกจาก
ราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนก็ได้

มาตรา ๑๐๐ เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วย
การรับราชการทหาร ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สั่งให้ผู้พ้นออกจากราชการ

มาตรา ๑๐๑ การออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งตั้งแต่ระดับ
๑๐ ขึ้นไป ให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง นับแต่
วันออกจากราชการ

หมวด ๖

การร้องทุกข์

มาตรา ๑๐๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่
ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพล
เรือนและเป็นกรณีที่ไม่มิสิทธิอุทธรณ์ตามหมวด ๗ ผู้นั้นอาจร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาได้

การร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
กำหนดในกฎ ก.พ.

หมวด ๗

การอุทธรณ์

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้
ด้วยเหตุใด ๆ เว้นแต่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามมาตรา ๕๐ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

มาตรา ๑๐๔ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตักเงินเคียน หรือลดชั้นเงินเคียน
ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธี
การที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๑๐๕ การอุทธรณ์คำสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ
ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง เมื่อ ก.พ. ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้วให้นายกรัฐมนตรี
สั่งการให้เป็นไปตามมติของ ก.พ.

การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธี
การที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งการตามวรรคหนึ่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ หรือให้
เปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือให้ดำเนินการประการใด ให้กระทรวงทบวงกรมดำเนิน
การให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่สั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ให้นำมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๖ ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ ก.พ. มีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓
และให้นำมาตรา ๕๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๗ เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือ ก.พ. ได้วินิจฉัยอุทธรณ์ตามความในมาตรา ๑๐๔ หรือ ๑๐๕ แล้ว ผู้ถูกสั่งลงโทษเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้น

ลักษณะ ๔

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์

มาตรา ๑๐๘ ภายใต้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือนวินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ให้เป็นไปตามลักษณะ ๓ เว้นแต่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้เป็นพิเศษ

ลักษณะ ๕

ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์

มาตรา ๑๐๙ การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ของข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ให้เป็นไปตามลักษณะ ๓ เว้นแต่กระทรวงเจ้าสังกัดจะได้อำนาจความตกลงกับ ก.พ. กำหนดการดังกล่าวเป็นอย่างอื่น แล้วรายงานคณะรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ลักษณะ ๖

ข้าราชการครู

มาตรา ๑๑๐ การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ของข้าราชการครู ให้เป็นไปตามลักษณะ ๓ เว้นแต่กระทรวงเจ้าสังกัดจะได้อำนาจความตกลงกับ

ก.พ. กำหนดการดังกล่าวเป็นอย่างอื่น แล้วรายงานคณะรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรง
ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ลักษณะ ๗

ข้าราชการตำรวจ

มาตรา ๑๑๑ การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง
การเลื่อนชั้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการ
อุทธรณ์ของข้าราชการตำรวจ ให้เป็นไปตามลักษณะ ๓ เว้นแต่กระทรวงเจ้าสังกัดจะได้ทำความ
ตกลงกับ ก.พ. กำหนดการดังกล่าวเป็นอย่างอื่น แล้วรายงานคณะรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูล
เพื่อทรงตราเป็นพระราชกฤษฎีกา หรือมีกฎหมายว่าด้วยการนั้นบัญญัติเป็นอย่างอื่น

ลักษณะ ๘

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

มาตรา ๑๑๒ ตำแหน่งเอกอัครราชทูต กงสุลใหญ่ กงสุล และตำแหน่งอื่นที่ต้อง
ปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. อาจแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญ หรือ
ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษก็ได้

เมื่อมีเหตุผลสมควรในทางการเมือง รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะบรรจุบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติ
ทั่วไปหรือได้รับการยกเว้นในกรณีที่เขาคุณสมบัติตามมาตรา ๒๕ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการ
ประจำต่างประเทศพิเศษเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ โดยอนุมัติคณะ
รัฐมนตรีก็ได้ สำหรับตำแหน่งเอกอัครราชทูตและตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดีให้นำความกราบบังคม
ทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕ ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษผู้ดำรงตำแหน่งใดจะได้
รับเงินเดือนเท่าใด ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด

ให้นำมาตรา ๓๕ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ และหมวด ๔ แห่งลักษณะ ๓
มาใช้บังคับแก่ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษโดยอนุโลม

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษจะโอนไป หรือกลับเข้ารับราชการเป็นข้าราชการ
พลเรือนประเภทอื่นมิได้

มาตรา ๑๑๓ ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษออกจากราชการ เมื่อ

- (๑) ตาย
 - (๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
 - (๓) ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดให้ลาออก
 - (๔) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีคำสั่งให้ออกโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี จะเป็นการออกโดย
มีความผิดหรือไม่มีความผิดก็ตาม ในกรณีที่เป็นการออกจากราชการเพราะกระทำผิดวินัย ให้เป็น
ไปตามลักษณะ ๓ โดยอนุโลม
 - (๕) คณะรัฐมนตรีที่อนุมัติให้แต่งตั้งออกจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือรัฐมนตรีเจ้า
สังกัดออกจากตำแหน่ง
 - (๖) ชาติคุณสมบัติทั่วไปโดยไม่ได้รับการยกเว้นในกรณีที่ชาติคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔
การต่อเวลาราชการให้ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษที่ต้องออกจากราชการตาม (๒)
รับราชการต่อไป จะกระทำมิได้
- ให้นำมาตรา ๑๐๑ มาใช้บังคับแก่การออกจากราชการของข้าราชการประจำต่างประเทศ
พิเศษโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๔ ให้กรรมการข้าราชการพลเรือนซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
และอนุกรรมการวิสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
คงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดสองปีนับแต่วันที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

มาตรา ๑๑๕ ข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.
๒๔๕๗ ซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองอีกตำแหน่งหนึ่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ
ไม่ถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ (๔)

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการครู ข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการประจำต่างประเทศ พิเศษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการครู ข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการประจำต่างประเทศ พิเศษ ตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี ต่อไป

ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญต่อไป และให้นำมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาใช้บังคับแก่ผู้นั้น เว้นแต่

(๑) ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราวทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตาม มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ อยู่ในวันที่พระราช บัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตามมาตรา ๕๒ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ต่อไป เมื่อได้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราช การมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนแล้ว ผู้บังคับบัญชามิได้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก็ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการพล เรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีเช่นนั้น ให้นับวันรับราชการในระหว่างเป็นข้าราชการ พลเรือนวิสามัญชั่วคราวนั้นเป็นวันรับราชการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

(๒) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญประจำผู้ใดดำรงตำแหน่งต่งต้งอยู่ในวันที่พระราช บัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๔ ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการ พลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้โดยให้ได้รับเงินเดือนในอัตราเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่

(๓) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญประจำผู้ใดดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. พิจารณาเห็นว่า ทำหน้าที่อย่างเดียวกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการ พลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการครู หรือข้าราชการตำรวจ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการ

การพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการครู หรือข้าราชการตำรวจตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี โดยให้ได้รับเงินเดือนในอัตราเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่ ทั้งนี้ เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) มีคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๔

(ข) เป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบได้ ไม่ต่ำกว่าประโยคมัธยมศึกษา และเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญในตำแหน่งที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกับ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการครู หรือข้าราชการตำรวจ ติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญตาม (ก) แต่ไม่อยู่ในเกณฑ์ตาม (ข) ให้ผู้นั้น เป็นข้าราชการพลเรือนพลเรือนวิสามัญไปพลางก่อน เมื่อเข้าเกณฑ์ตาม (ข) ก็ให้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการครู หรือข้าราชการตำรวจตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี โดยให้ได้รับเงินเดือนในอัตราเท่ากับ เงินเดือนที่ได้รับอยู่

มาตรา ๑๑๗ ในระหว่างที่ ก.พ. ยังมีได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตาม มาตรา ๓๒ ในส่วนราชการใด ให้นำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ มาใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือนในส่วนราชการนั้นไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การโอนข้าราชการพลเรือนดังกล่าวในวรรคหนึ่งมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๓๒ และการโอนข้าราชการพลเรือนที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามมาตรา ๓๒ ไปเป็นข้าราชการพลเรือนดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๑๑๘ ความในมาตรา ๔๕ ยังไม่ใช้บังคับจนกว่า ก.พ. จะได้กำหนดหลัก เกณฑ์และวิธีการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามมาตราดังกล่าวเสร็จแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน สามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑๙ ในระหว่างที่ยังมิได้ตราพระราชกฤษฎีกา หรือออกกฎ ก.พ. ขอบังคับ หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. ขอบังคับหรือ ระเบียบที่ใช้อยู่เดิมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๐ ในระหว่างที่ยังมิได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองตามความใน มาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองของผู้ถูกลงโทษตามความในมาตรา ๑๐๗ ยังไม่ให้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๒๑ เมื่อ ก.พ. ได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตามมาตรา ๓๒ ใน ส่วนราชการใดแล้ว ข้าราชการพลเรือนในส่วนราชการนั้นผู้ใดมีกรณีกระทำผิดวินัย หรือกรณี ที่สมควรให้ออกจากราชการก่อนวันที่ ก.พ. กำหนดตำแหน่งดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราช บัญญัตินั้นดำเนินการเพื่อส่งลงโทษผู้นั้น หรือส่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ส่วนการสอบสวนพิจารณาให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่

(๑) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้สอบสวนโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะ นั้นไปแล้วก่อนวันที่ ก.พ. กำหนดตำแหน่งตามมาตรา ๓๒ และยังไม่เสร็จก็ให้สอบสวน ตามกฎหมายนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ

(๒) ในกรณีที่ได้มีการสอบสวนพิจารณาโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ใน ขณะนั้น เสร็จไปแล้วก่อนวันที่ ก.พ. กำหนดตำแหน่งตามมาตรา ๓๒ ให้การสอบสวนพิจารณานั้นเป็นอัน ใช้ได้

มาตรา ๑๒๒ การใดอยู่ในระหว่างดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. ๒๔๔๗ ในวันที่ ก.พ. กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือน ตามมาตรา ๓๒ แห่ง พระราชบัญญัตินี้ การดำเนินการต่อไปสำหรับกรณี ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๑๒๓ การใดที่เคยดำเนินการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ และมีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการได้ ประการใด ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนดโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับนี้ยังไม่มีผลใช้บังคับ เพราะยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หาก ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อไร จะได้แจ้งให้ทราบทางวารสารข้าราชการต่อไป

มีอยู่ยักรว เงิน เคียนร่ำราชการพลเรือน

[illegible]

๗๔
๗๕
๗๖

ประวิณ ญ นคร

รองเลขาธิการ ก.พ.

เข้ารับราชการในตำแหน่งประจำแผนกกองสอบสวน สำนักงาน ก.พ. เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนกวินัย และหัวหน้ากองวินัยและเรื่องราวตามลำดับ และในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญด้านบริหาร คือตำแหน่งรองเลขาธิการ ก.พ. จนกระทั่งปัจจุบัน

เคยไปศึกษาและดูงานด้านบริหารบุคคลในสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ราชการพิเศษ ที่ปฏิบัติอยู่ ได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาระเบียบบริหารของนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาระเบียบบริหารของนายกรัฐมนตรีพิจารณาแบ่งส่วนราชการ และจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นอกจากความสำเร็จในหน้าที่ราชการแล้ว ยังได้ใช้เวลาเขียนหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการไว้หลายเล่ม เช่น “ประมวลปัญหาและทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน” “ระเบียบข้าราชการพลเรือนในต่างประเทศ” “การเขียนหนังสือราชการ” เป็นต้น ขณะเดียวกันยังได้มีส่วนอย่างสำคัญในการเผยแพร่แนวความคิดใหม่ ๆ ด้านการบริหารบุคคล โดยได้รับเชิญไปบรรยายตามสถาบันต่าง ๆ หลายแห่งด้วย

คุณวุฒิ อรรถศาสตร์บัณฑิต Cert. Personnel Administration

ประกาศนียบัตร ว.ป.อ.

สาระสำคัญที่น่าสนใจใน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

ประวัติ ณ นคร

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ และให้ใช้ฉบับใหม่นี้แทน แต่มีบทเฉพาะกาลว่าในระหว่างที่ ก.พ. ยังมิได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติใหม่นี้ให้นำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาใช้บังคับไปพลางก่อน ฉะนั้นแม้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จะประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ยังไม่ใช้บังคับทันที จะใช้บังคับก็ต่อเมื่อ ก.พ. กำหนดตำแหน่งตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติใหม่นี้แล้ว แต่ทั้งนี้ไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติใหม่นี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในระหว่างนี้ยังใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ไปพลางก่อนทุกประการ

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมผิดไปจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งน่าสนใจและควรทราบมีดังนี้

๑. แยกข้าราชการการเมืองมิให้ก้าวล่วงกับข้าราชการประจำมากเกินไป

ในพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ไม่มีข้าราชการการเมือง เพราะได้แยกออกไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ อีกฉบับหนึ่งต่างหาก ในพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้วางหลักการให้ข้าราชการประจำมีความเป็นกลางในทางการเมืองให้มากที่สุด และให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญใหม่ที่มีให้ข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งการเมืองในขณะเดียวกัน ให้ข้าราชการประจำปฏิบัติงานประจำต่อเนื่องกันไปได้ ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเข้ามาบริหารเป็นรัฐบาล ให้ปลัดกระทรวงเป็นเจ้ากระทรวงฝ่ายประจำ มิให้รัฐมนตรีมาก้าวล่วงกับข้าราชการประจำ

มากเกินไป แต่เพื่อที่จะให้การปฏิบัติงานของข้าราชการประจำสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ก็ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดคุมข้าราชการประจำเฉพาะที่เป็นตำแหน่งหัวกัญแจได้ คือ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีอำนาจให้คุณให้โทษได้เฉพาะปลัดกระทรวง ทั้งนี้ไม่ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการตำแหน่งต่ำกว่านี้ เว้นแต่เมื่อปลัดกระทรวงไม่ลงโทษอธิบดีที่ทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจึงลงโทษอธิบดีได้ และในการแต่งตั้งอธิบดี ให้ปลัดกระทรวงเสนอชื่อต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดรายงานนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง ซึ่งเท่ากับให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดร่วมรับรู้ในการตั้งอธิบดี อันเป็นตำแหน่งหัวกัญแจในการบริหารงานประจำรองลงมาด้วย อย่างไรก็ตามสำหรับนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ยังคงให้มีอำนาจสั่งตั้งกรรมการสอบสวนและสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออกและสั่งให้ออกได้ สำหรับข้าราชการทุกตำแหน่งอยู่อย่างเดิม ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาเรื่องข้าราชการหลายกระทรวงทำผิดร่วมกัน หรือเมื่อเจ้าสังกัดไม่ลงโทษข้าราชการที่ทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง นายกรัฐมนตรีจะได้สั่งลงโทษได้

๒. เลิกประเภทข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

พระราชบัญญัติใหม่นี้ให้เลิกประเภทข้าราชการพลเรือนวิสามัญ สำหรับข้าราชการพลเรือนวิสามัญที่มีอยู่แล้วบางพวกให้เปลี่ยนฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ หรือข้าราชการครู หรือข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์หรือข้าราชการพลเรือนในพระองค์ หรือข้าราชการตำรวจ แล้วแต่กรณี คือ ผู้ดำรงตำแหน่งต่งการที่มีสัญชาติไทยให้เปลี่ยนฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญหมด ส่วนข้าราชการพลเรือนวิสามัญตำแหน่งอื่นๆ เปลี่ยนฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ หรือข้าราชการตำรวจ แล้วแต่กรณี เฉพาะข้าราชการพลเรือนวิสามัญประจำผู้ซึ่งทำหน้าที่เหมือนข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ หรือข้าราชการตำรวจ และมีสัญชาติไทย มีพื้นความรู้ ม.ศ. ๓ หรือเทียบเท่า และรับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี ส่วนผู้ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการเปลี่ยนฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญนั้น กฎหมายใหม่ให้คงเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญต่อไปจนกว่าจะพ้นจากราชการ หรือจนกว่าจะเข้าลักษณะที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้ และให้นำนวตศร ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาใช้แก่ผู้นั้นต่อไป

การเปลี่ยนฐานะข้าราชการพลเรือนวิสามัญเป็นข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการตำรวจนี้ ผู้ได้รับการเปลี่ยนฐานะ ย่อมจะได้นับวันราชการระหว่างเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญรวมกับวันที่เป็นข้าราชการที่ได้เปลี่ยนฐานะมาแล้ว เพื่อกำหนดบำเหน็จบำนาญได้ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ

การเปลี่ยนฐานะข้าราชการพลเรือนวิสามัญเป็นสามัญนี้ ใช้บังคับทันทีโดยไม่ต้องรอนบทเฉพาะกาล

๓. เลิกชั้นประจำตัวข้าราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ใช้เลิกชั้นประจำตัวข้าราชการ จึงไม่มีข้าราชการชั้นจัตวา ข้าราชการชั้นตรี ข้าราชการชั้นโท ข้าราชการชั้นเอก และข้าราชการชั้นพิเศษดังแต่ก่อน ทั้งนี้ยกเว้นข้าราชการตำรวจยังคงมีอยู่ตามเดิม แต่อย่างไรก็ดีในขณะนี้อยู่ในระหว่างบทเฉพาะกาลดังกล่าวแล้วข้างต้น พระราชบัญญัตินี้ยังมีได้ใช้บังคับ ขณะนี้ข้าราชการพลเรือนจึงยังคงมีชั้นอยู่

เหตุผลที่เลิกชั้นประจำตัวข้าราชการพลเรือนนี้ ว่ากันว่าชั้นประจำตัวข้าราชการไม่มีประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการพลเรือน เพราะข้าราชการพลเรือนมิได้บังคับบัญชากันตามชั้นยศเหมือนทหาร ตำรวจ แต่บังคับบัญชากันตามตำแหน่ง การรับเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนก็มิได้รับตามชั้นยศ แต่รับตามตำแหน่งซึ่งที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงมีแต่ระดับตำแหน่งก็เพียงพอที่จะใช้ในการบริหารงานบุคคลแล้ว บริษัทห้างร้าน รัฐวิสาหกิจ หรือแม้แต่ข้าราชการฝ่ายพลเรือนประเภทอื่นๆ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ เขาก็ไม่มีชั้นประจำตัวเลย ข้าราชการรัฐสภาก็เลิกชั้นประจำตัวไปอีกประเภทหนึ่งแล้ว ประเทศอื่นๆ เขาก็ไม่มีชั้นประจำตัวข้าราชการพลเรือน ยกเว้นประเทศข้างเคียงของประเทศไทยประเทศเดียวที่เอาอย่างประเทศไทยไปเท่านั้น ในทางสังคมเขาก็รังเกียจว่าการที่ข้าราชการมีชั้นประจำตัวเป็นการแสดงความเป็นเจ้าขุนมูลนายแตกต่างกับประชาชน ทำให้เข้าถึงประชาชนได้ยาก รัฐสภาจึงให้เลิกชั้นประจำตัวข้าราชการเสีย คงมีแต่ระดับตำแหน่งซึ่งแตกต่างกับชั้น เพราะชั้นเป็นของกิตติวับุคคลไปทุกหนทุกแห่งแสดงฐานะของบุคคลว่าเป็นชั้นนั้นชั้นนี้ ส่วนระดับตำแหน่งเป็นของอยู่กับงานมิได้อยู่กับคน และรู้จักเฉพาะแต่ในหมู่ข้าราชการเท่านั้น

๔. ให้นำเงินเพิ่มค่าครองชีพ

พระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้กำหนดว่าข้าราชการพลเรือนอาจได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ฉะนั้นรัฐบาลจึงอาจออกพระราชกฤษฎีกาให้เงินเพิ่มค่าครองชีพแก่ข้าราชการได้ตามภาวะเศรษฐกิจ เมื่อค่าครองชีพเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จะกำหนดเพิ่มเป็นเปอร์เซ็นต์ หรือตามอัตราส่วน หรือเพิ่มเป็นจำนวนเท่ากัน หรือจำนวนอย่างไร เท่าใด โดยเพิ่มทุกคนหรือเฉพาะระดับใด หรือเฉพาะผู้รับเงินเดือนอยู่เท่าใดก็ได้ เกยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติบางท่านเสนอให้เพิ่มเงินค่าครองชีพคนละ ๓๐๐ บาท เท่ากัน ตั้งแต่ผู้มีเงินเดือน ๗๕๐ บาท จนถึง ๕,๘๑๐ บาท ทุกคน แต่ในที่สภาสภาลงมติให้เป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะพิจารณาออกพระราชกฤษฎีกาเพิ่มค่าครองชีพตามความเหมาะสมโดยไม่กำหนดจำนวนเงินไว้ในพระราชบัญญัตินี้

๕. แก้ไขข้ออัตราเงินเดือน

มาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติใหม่นี้ กำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน นอกจากตารางที่มีอยู่ไว้ ๖ บัญชี โดยพิมพ์ไว้ในกระดาษแผ่นเดียวกัน ซึ่งออกจะอ่านเข้าใจยากอยู่ จึงขออธิบายพอเป็นสังเขป ดังนี้

บัญชี ก. เงินเดือนขั้นต้น ๗๕๐ บาท				ขั้นสูงสุด ๑๐,๕๐๐ บาท	แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ คือ	
ระดับ ๑	มี ๑๔ ขั้น	ขั้นต้น	๗๕๐ บาท	ขั้นสูง	๒,๑๐๐ บาท	
ระดับ ๒	มี ๑๒ ขั้น	ขั้นต้น	๑,๓๗๕ บาท	ขั้นสูง	๒,๖๘๐ บาท	
ระดับ ๓	มี ๑๒ ขั้น	ขั้นต้น	๑,๗๕๐ บาท	ขั้นสูง	๓,๔๒๐ บาท	
ระดับ ๔	มี ๑๒ ขั้น	ขั้นต้น	๒,๒๓๐ บาท	ขั้นสูง	๔,๓๓๕ บาท	
ระดับ ๕	มี ๑๒ ขั้น	ขั้นต้น	๓,๐๓๐ บาท	ขั้นสูง	๕,๘๑๐ บาท	
ระดับ ๖	มี ๑๒ ขั้น	ขั้นต้น	๔,๐๘๕ บาท	ขั้นสูง	๗,๖๖๐ บาท	
ระดับ ๗	มี ๑๑ ขั้น	ขั้นต้น	๕,๑๗๕ บาท	ขั้นสูง	๘,๕๕๐ บาท	
ระดับ ๘	มี ๑๐ ขั้น	ขั้นต้น	๕,๘๑๐ บาท	ขั้นสูง	๙,๔๑๐ บาท	
ระดับ ๙	มี ๙ ขั้น	ขั้นต้น	๖,๕๐๕ บาท	ขั้นสูง	๙,๘๘๕ บาท	
ระดับ ๑๐	มี ๘ ขั้น	ขั้นต้น	๗,๒๖๐ บาท	ขั้นสูง	๑๐,๓๘๕ บาท	
ระดับ ๑๑	มี ๗ ขั้น	ขั้นต้น	๘,๐๗๕ บาท	ขั้นสูง	๑๐,๕๐๐ บาท	

บัญชี ก. นี้ อัตราเงินเคียนแต่ละชั้นเหมือนกับชั้นเงินเคียนตามอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ เพียงแต่มาจัดแบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ๑๑ ระดับเท่านั้น

บัญชี ข. เงินเคียนชั้นต้น ๘๐๐ บาท ชั้นสูงสุด ๑๑,๔๔๕ บาท แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่ละระดับมีจำนวนชั้นเท่ากับบัญชี ก. แต่จำนวนเงินของแต่ละชั้นเปลี่ยนไปเท่ากับขยับจากบัญชี ก. ไป ๑ ชั้น เช่นระดับ ๑ ชั้น ๑ ของบัญชี ข. อัตรา ๘๐๐ บาท เท่ากับระดับ ๑ ชั้น ๒ ของบัญชี ก. และระดับ ๑ ชั้น ๑๘ ของบัญชี ข. อัตรา ๒,๒๓๐ บาท ขยับขึ้นไปจากระดับ ๑ ชั้น ๑๘ ของบัญชี ก. ๑ ชั้น เป็นต้น

บัญชี ก. เงินเคียนชั้นต้น ๘๕๐ บาท ชั้นสูงสุด ๑๒,๐๑๕ บาท แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่ละระดับมีจำนวนชั้นเท่ากับบัญชี ก. แต่จำนวนเงินของแต่ละชั้นเปลี่ยนไปเท่ากับขยับจากบัญชี ข. ไป ๑ ชั้น

บัญชี ง. เงินเคียนชั้นต้น ๙๐๐ บาท ชั้นสูงสุด ๑๒,๖๑๕ บาท แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่ละระดับมีจำนวนชั้นเท่ากับบัญชี ก. แต่จำนวนเงินของแต่ละชั้นเปลี่ยนไปเท่ากับขยับจากบัญชี ก. ไป ๑ ชั้น

บัญชี จ. เงินเคียนชั้นต้น ๙๒๕ บาท ชั้นสูงสุด ๑๓,๒๔๕ บาท แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่ละระดับมีจำนวนชั้นเท่ากับบัญชี ก. แต่จำนวนเงินของแต่ละชั้นเปลี่ยนไปเท่ากับขยับจากบัญชี ง. ไป ๑ ชั้น

บัญชี ฉ. เงินเคียนชั้นต้น ๑,๐๑๕ บาท ชั้นสูงสุด ๑๓,๘๐๕ บาท แบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่ละระดับมีจำนวนชั้นเท่ากับบัญชี ก. แต่จำนวนเงินของแต่ละชั้นเปลี่ยนไปเท่ากับขยับจากบัญชี จ. ไป ๑ ชั้น

ในชั้นต้นเมื่อเริ่มใช้พระราชบัญญัติใหม่นี้ให้ใช้บัญชี ก. ก่อน เงินเคียนข้าราชการพลเรือนในแต่ละชั้นจึงเหมือนปัจจุบัน ยังมีได้เปลี่ยนไปหรือเพิ่มขึ้น จนกว่าจะปรากฏว่าค่าจ้างทั่วไปในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งสมควรเปลี่ยนเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามที่กล่าวในข้อ ๔ บางส่วน หรือทั้งหมดให้เป็นเงินเคียน จึงจะออกพระราชกฤษฎีกาปรับชั้นเงินเคียนไปใช้บัญชี ข.

บัญชี ก. บัญชี ง. บัญชี จ. หรือบัญชี ฉ. ตามความเหมาะสมได้ ซึ่งเท่ากับว่าพระราชบัญญัติใหม่นี้ให้อำนาจรัฐบาลที่จะออกพระราชกฤษฎีกาเพิ่มเงินเดือนข้าราชการได้ภายในขอบเขตอัตราตามบัญชีที่กำหนดไว้ โดยไม่ต้องเสนอให้รัฐสภาออกพระราชบัญญัติแก้ไขบัญชีอัตราเงินเดือนท้ายพระราชบัญญัติอีก การบัญญัติไว้เช่นนี้ทำให้สามารถเพิ่มเงินเดือนข้าราชการได้สะดวกรวดเร็วทันเวลาและเป็นธรรมตามการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างทั่วไปในประเทศได้ เช่นว่า ค่าแรงขั้นต่ำที่ทางการกำหนดเพิ่มขึ้น ๖ % อาจเปลี่ยนไปใช้บัญชี ข. โดยให้เงินเดือนขั้นต้น ๘๐๐ บาท ถ้าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำเพิ่มขึ้น ๓๐ % อาจเปลี่ยนไปใช้บัญชี ฉ. โดยให้เงินเดือนขั้นต้น ๑,๐๑๕ บาท ก็ได้ ทั้งนี้จะเปลี่ยนที่เดียวจากบัญชี ก. ไปใช้บัญชี ฉ. เลย โดยไม่เปลี่ยนตามลำดับก็ได้ โดยที่ขั้นวังของอัตราเงินเดือนแต่ละขั้นเพิ่มขึ้นประมาณ ๕-๖ % เป็นอัตราส่วนที่สามารถปรับเข้ากับอัตราค่าจ้างทั่วไปได้โดยเหมาะสม และเป็นธรรมสอดคล้องกันก็อยู่แล้วจึงสามารถปรับใช้บัญชีใดก็ได้ให้สอดคล้องกับอัตราส่วนที่ค่าจ้างทั่วไปเพิ่มขึ้น แต่ถ้าค่าจ้างทั่วไปในประเทศยังมีได้เพิ่มขึ้น ก็เพิ่มเป็นเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามที่กล่าวในข้อ ๔ ไปก่อนได้ และเมื่อจะปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนบัญชีแล้ว ก็ยังอาจมีเงินเพิ่มค่าครองชีพอีกส่วนหนึ่งได้อีก พระราชบัญญัตินี้เปิดทางให้รัฐบาลสามารถปรับปรุงให้ข้าราชการมีรายได้โดยเป็นธรรม เมื่อเทียบกับค่าจ้างทั่วไปและให้ข้าราชการมีรายได้เพียงพอกับค่าครองชีพด้วย

อนึ่งการเปลี่ยนบัญชีอัตราเงินเดือนจากบัญชี ก. เป็นบัญชี ข. บัญชี ค. บัญชี ง. บัญชี จ. หรือบัญชี ฉ. ดังกล่าว มีผลเป็นการปรับขึ้นเงินเดือนข้าราชการที่ได้รับอยู่ตามไปด้วยตัวอย่างเช่น นาย ก. ดำรงตำแหน่งระดับ ๖ รับเงินเดือนอยู่ในชั้น ๔ อัตรา ๔,๘๘๐ บาทของบัญชี ก. เมื่อเปลี่ยนมาใช้บัญชี ข. นาย ก. ก็คงรับเงินเดือนในชั้น ๔ ของบัญชี ข. แต่อัตราเงินเดือนชั้น ๔ ของบัญชี ข. จะเปลี่ยนเป็น ๕,๑๗๕ บาท เป็นต้น

๖. ให้กำหนดตำแหน่งแยกเป็นสาขางานและระดับ

มาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติใหม่นี้บัญญัติให้ ก.พ. กำหนดตำแหน่งในส่วนราชการต่าง ๆ แยกเป็นสาขางานและระดับต่าง ๆ ๑๑ ระดับ โดยคำนึงถึงลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบและคุณภาพของงาน ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งขั้นต้นซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติไม่ยาก ภายใต้การกำกับตรวจสอบโดยใกล้ชิด หรือตามคำสั่ง หรือแบบหรือแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่อย่างแน่ชัดหรือละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งอาจเป็นงานด้านธุรการ ด้านวิชาชีพหรือด้านอื่นที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ความสามารถ หรือความชำนาญงานสูง ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๑

(๒) ตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติค่อนข้างยาก ภายใต้การกำกับตรวจสอบโดยทั่วไป หรือตามคำสั่ง หรือแบบหรือแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่อย่างกว้าง ๆ ซึ่งอาจเป็นงานด้านธุรการ ด้านวิชาชีพหรือด้านอื่นที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญงานค่อนข้างสูง ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๒

(๓) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานไม่สูงนัก ตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติยากพอสมควรภายใต้การกำกับตรวจสอบบ้างซึ่งอาจเป็นงานด้านธุรการ ด้านวิชาชีพหรือด้านอื่นที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญงานสูงพอสมควร และตำแหน่งขั้นต้นในงานด้านวิชาการหรือด้านอื่นที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๓

(๔) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูง และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติค่อนข้างยากมากและปฏิบัติงานโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้กำกับตรวจสอบ หรือภายใต้การตรวจสอบบ้าง ซึ่งเป็นงานที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถ หรือความชำนาญงานค่อนข้างสูงมาก ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๔

(๕) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมาก หรือตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติงานโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้กำกับตรวจสอบ ซึ่งเป็นงานที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติโดยผู้มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานสูงมาก ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๕

(๖) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูง และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ชำนาญการ หรือผู้มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๖

(๗) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมาก และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ชำนาญการพิเศษ หรือผู้มีความรู้ความสามารถและความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๗

(๘) ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมากเป็นพิเศษ และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หรือผู้ให้คำปรึกษาหรือตรวจแนะนำระดับกระทรวง หรือผู้มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๘

(๙) ตำแหน่งรองอธิบดี หรือตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน และตำแหน่งซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หรือผู้ให้คำปรึกษาหรือตรวจแนะนำระดับกระทรวง หรือผู้มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๙

(๑๐) ตำแหน่งอธิบดี หรือตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน และตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติโดยผู้ให้คำปรึกษาหรือตรวจแนะนำชั้นสูงระดับกระทรวง หรือผู้มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๑๐

(๑๑) ตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน ให้กำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๑๑

การที่พระราชบัญญัติใหม่นี้บัญญัติให้กำหนดตำแหน่งแยกเป็นสายงานและระดับเช่นนี้ เป็นการให้จำแนกตำแหน่งที่มีลักษณะงานในหน้าที่คล้ายคลึงกัน และมีระดับความรับผิดชอบและคุณภาพของงานใกล้เคียงกัน จัดเข้าพวกเดียวกันเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อที่จะได้ปฏิบัติการร่วมกันในการบริหารงานบุคคลสำหรับกลุ่มตำแหน่งนั้น ๆ เช่น กำหนดคุณสมบัติที่ต้องใช้สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในกลุ่มนั้น ๆ เหมือนกัน สอบสำหรับตำแหน่งในกลุ่มนั้นเหมือนกัน กำหนดเงินเดือนสำหรับตำแหน่งในกลุ่มนั้น ๆ ให้ได้รับในระดับเดียวกัน เป็นต้น และรวมตลอดถึงปฏิบัติการเช่นเดียวกันสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในกลุ่มเดียวกันด้วย เช่น กำหนดว่าใครมีอำนาจแต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือน และลงโทษ สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งระดับโท และผู้ดำรงตำแหน่งในกลุ่มโทย้าย หรือเลื่อนไปดำรงตำแหน่งโทได้ เป็นต้น

การกำหนดตำแหน่งว่าตำแหน่งใดอยู่ในระดับใด และตำแหน่งใดรับเงินเดือนเท่าใดนั้น มีใช้ของใหม่ในการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการพลเรือนไทย ความจริงเป็นของที่ใช้กันมากว่า ๕๐ ปีแล้ว นับตั้งแต่เริ่มใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นต้นมา ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก็ได้มีการกำหนดระดับตำแหน่งอันเป็นตำแหน่งหลักไว้ในมาตรา ๒๖ เป็น ๑๑ ระดับ คือ ๑. เสมียนพนักงาณ ๒. ประจำแผนก ๓. หัวหน้าแผนก ๔. หัวหน้ากอง ๕. ผู้อำนวยการกอง ๖. รองอธิบดี ๗. อธิบดี ๘. รองปลัดทบวง ๙. ปลัดทบวง ๑๐. รองปลัดกระทรวง ๑๑. ปลัดกระทรวง ส่วนตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งไม่เรียกเหมือน ๑๑ อย่างดังกล่าวนี้ ให้ ก.พ. เป็นผู้กำหนดว่าตำแหน่งใดควรรับเงินเดือนเท่าใดนั้น มาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ บัญญัติให้ ก.พ. เป็นผู้พิจารณากำหนดว่าตำแหน่งใดควรรับเงินเดือนในชั้นและอันดับใด โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งในชั้นแรกเมื่อเริ่มใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก.พ. ออกไปสำรวจปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งต่างๆ ที่จะกำหนดเงินเดือนตามมาตรา ๒๔ ไม่ทัน ก.พ. จึงลงมติกำหนดชั่วคราวอย่างขอไปทีว่า ตำแหน่งไหนมีผู้ดำรงตำแหน่งรับเงินเดือนอยู่ในชั้นและอันดับใด ก็ให้ถือว่า ก.พ. ได้กำหนดแล้วว่าตำแหน่งนั้นควรได้รับเงินเดือนในชั้นและอันดับนั้น ถ้าเจ้าสังกัดเห็นว่าควรกำหนดใหม่ให้สูงขึ้นหรือต่ำลงอย่างไร ก็ให้แสดงปริมาณและคุณภาพของงานเสนอไปให้ ก.พ. พิจารณากำหนดใหม่เป็นรายๆ ไปวิธีการกำหนดตำแหน่งในระยะนั้นจึงเป็นวิธีพิจารณาเป็นรายๆ เรื่อยมาเป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปี ในทางปฏิบัติเจ้าสังกัดมักจะขอปรับระดับตำแหน่งเป็นชั้นหรืออันดับสูงขึ้นไปยัง ก.พ. ต่อเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งรับเงินเดือนเต็มชั้นหรือเต็มขั้นหรือเต็มอันดับแล้วและ ก.พ. ก็จะพิจารณาปรับให้ตามปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งซึ่งอาจอนุมัติบ้างไม่อนุมัติบ้าง แล้วแต่ว่างานจะถึงขนาดที่ควรกำหนดระดับตำแหน่งเพิ่มขึ้นหรือไม่ ต่อมาเมื่อ ๒-๓ ปี มานี้ ก.พ. เปลี่ยนวิธีการพิจารณา กำหนดตำแหน่งใหม่ โดยแทนที่จะรอพิจารณาเป็นรายๆ เมื่อเจ้าสังกัดขอปรับขึ้นอันดับมา ก.พ. ได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจปริมาณและคุณภาพของงานทุกตำแหน่งในกรมต่างๆ เสียเลย แล้วแยกเป็นสายงาน เป็นระดับ จัดเป็นกลุ่มๆ โดยจัดตำแหน่งในสายงานเดียวกันที่มีลักษณะหน้าที่การงานคล้ายคลึงกัน มีระดับความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน เข้าอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อประโยชน์

ในการที่จะได้กำหนดเงินเดือนให้เหมือนกัน กำหนดวุฒิหรือคุณสมบัติ หรือความชำนาญงานที่ผู้ดำรงตำแหน่งควรจะมีอย่างเดียวกัน แล้ว ก.พ. ก็กำหนดเงินเดือนสำหรับตำแหน่งทุกตำแหน่งในกรมนั้นให้ทั้งหมดเสียทีเดียวโดยไม่ต้องรอให้เจ้าสังกัดขอมาเป็นราย ๆ ดังแต่ก่อน วิธีการกำหนดตำแหน่งโดยแยกเป็นสายงานและระดับจัดตำแหน่งที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน และมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างง่ายในระดับเดียวกัน เข้ากลุ่มเดียวกันเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติการร่วมกันในการบริหารงานบุคคลในกลุ่มตำแหน่งนั้นๆ เช่นนี้เรียกว่า วิธีจำแนกตำแหน่ง (Position Classification) หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า P.C. วิธี P.C. นี้ต่างกับวิธีที่เคยใช้มาก่อนนั้นเป็นวิธีพิจารณาเป็นราย ๆ ว่าตำแหน่งไหนควรได้รับเงินเดือนเท่าใด ใช้วุฒิอะไร ส่วนวิธี P.C. เป็นวิธีพิจารณากำหนดตำแหน่งเป็นกลุ่ม ๆ ว่าตำแหน่งกลุ่มไหนควรได้รับเงินเดือนเท่าใดและใช้วุฒิหรือความชำนาญงานอย่างไรเพียงใด แต่การที่จะพิจารณากำหนดตำแหน่งพร้อมกันได้จำนวนมาก ๆ นั้น ต้องใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมเข้าช่วย วิธีการกำหนดตำแหน่งเป็นพวก ๆ โดยจำแนกตำแหน่งเป็นสายงานและระดับต่าง ๆ ตามลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นวิธีการที่ทำให้ไม่ยากนักเสียเวลาน้อย แต่ได้มาตรฐานเป็นธรรมดีพอสมควร ประเทศต่าง ๆ จำนวนมากจึงนิยมใช้วิธีนี้ซึ่งผลที่ออกมาก็ไม่ควรจะต่างกับวิธีพิจารณาเป็นราย ๆ ที่ใช้อยู่ก่อนถ้าวิธีพิจารณาเป็นราย ๆ นั้นมีความละเอียดละออและเปรียบเทียบกับรายอื่น ๆ ให้กว้างขวางพอสมควร แต่เนื่องจากวิธีพิจารณาเป็นราย ๆ นั้นมีโอกาสเปรียบเทียบกับรายอื่น ๆ ได้น้อยมาก การพิจารณาเป็นราย ๆ จึงไม่ค่อยได้มาตรฐานเท่าวิธีพิจารณาพร้อมกัน และกำหนดเป็นพวก ๆ หรือกลุ่ม ๆ ตามวิธีการจำแนกตำแหน่งดังกล่าว นอกจากนั้นวิธีพิจารณาเป็นราย ๆ ทำให้ล่าช้าเปลืองเวลามากกว่าวิธีจำแนกตำแหน่งมากด้วย

การกำหนดตำแหน่งโดยวิธีจำแนกเป็นสายงานและระดับ จัดเป็นกลุ่ม ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ นี้ก็เป็นทำนองเดียวกับวิธีจำแนกตำแหน่ง หรือที่เรียกกันว่า P.C. ที่ ก.พ. เคยดำเนินการมาแล้วในบางกรมนั่นเอง

ยังมีผู้ตั้งข้อสงสัยเขียนลงหนังสือพิมพ์ว่า P.C. ทำให้ต้องสอบกันบ่อย ๆ บ้าง P.C. ทำให้ข้าราชการชั้นเสมียนไม่มีอนาคตบ้าง P.C. สนับสนุนแต่พวกที่ได้รับปริญญาบ้าง ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดและเข้าใจสับสนอยู่มาก เพราะการจำแนกตำแหน่งหรือ P.C. เป็นคนละเรื่องกับการสอบ จะใช้วิธีจำแนกตำแหน่งหรือไม่ใช้วิธีจำแนกตำแหน่งถ้าเป็นกรณีที่ต้องสอบก็ต้องสอบเหมือนกัน

กรณีที่ไม่จำเป็นต้องสอบก็ไม่ต้องสอบได้เช่นเดียวกัน จะสอบหรือไม่สอบอยู่ที่ความจำเป็นและความสมควร ไม่ใช่วิธีการจำแนกตำแหน่ง หรือ P.C. ส่วนที่ข้อใจว่า P.C. ทำให้ข้าราชการไม่มีอนาคต โดยอ้างว่าเสมียนไม่มีทางไม่มีทางไต่เต้าไปได้เท่าไรเพราะเป็นผู้ไม่มีปริญญาหรือประกาศนียบัตรนั้น เป็นความเข้าใจผิดอย่างมาก ความจริงเสมียนยังมีทางไต่เต้าขึ้นไปเป็นหัวหน้าหมวด หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง จนกระทั่งถึงอธิบดี ปลัดกระทรวงได้ตามเดิม เหตุที่เสมียนจะไต่เต้าขึ้นไปสูงได้เพียงเท่านั้น ไม่อยู่ที่การมีชั้นหรือไม่มีชั้น และไม่ได้อยู่ที่ P.C. แต่อยู่ที่ความรู้ความสามารถของเสมียนนั้นว่าจะเลื่อนขึ้นไปทำหน้าที่ในตำแหน่งสูงได้เพียงใดหรือไม่ ความรู้ความสามารถที่ว่านี้ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นปริญญาหรือประกาศนียบัตร ความรู้ความสามารถจากการเรียนรู้เอง หรือจากประสบการณ์ในการทำงานก็ได้เช่นกัน ยกเว้นแต่เฉพาะตำแหน่งวิชาชีพโดยตรง เช่น แพทย์ วิศวกร นิติกร หรือตำแหน่งอื่นที่ต้องใช้ความรู้วิชาชีพชั้นปริญญา ซึ่งก็มีไม่มากนักและก็เหมือนของเดิม แต่ตำแหน่งธรรมดาๆ ทั่วไปซึ่งมีเป็นจำนวนมากไม่มีข้อจำกัดว่าต้องแต่งตั้งเฉพาะผู้มีปริญญา ที่ผู้ข้อใจไปอ่านมาตรา ๓๒ แล้วตีความว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับ ๓ ต้องเป็นผู้ได้รับปริญญา เสมียนจึงขึ้นไปไม่ได้ นั่น เป็นการเข้าใจผิด ความจริงตำแหน่งระดับ ๓ นั้นอาจเป็นตำแหน่งทางธุรการหรือบริหารที่ไม่ต้องมีวุฒิปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพก็ได้ อาจเป็นตำแหน่งวิชาชีพซึ่งต้องใช้ความรู้วิชาชีพก็ได้ อาจเป็นตำแหน่งวิชาการที่ต้องใช้ผู้ได้รับปริญญาก็ได้ แล้วแต่ลักษณะงาน เหมือนกับตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการชั้นตรีหรือชั้นโทเดิม ซึ่งบางตำแหน่งมิได้กำหนดวุฒิไว้นั่นเอง ตำแหน่งระดับ ๒ ระดับ ๔ ระดับ ๕ ระดับ ๖ ระดับ ๗ ระดับ ๘ ระดับ ๙ ระดับ ๑๐ และระดับ ๑๑ ก็เป็นเช่นเดียวกัน คือมีทั้งตำแหน่งที่ใช้วุฒิ แล้วแต่ลักษณะงาน ยิ่งมองให้ซึ่งถึงขั้นปฏิบัติแล้วจะเห็นได้ว่าเสมียนหรือข้าราชการชั้นจัตวา กลับมีโอกาสได้เลื่อนระดับตำแหน่งสูงขึ้นได้ง่ายและมากกว่าเดิมด้วยซ้ำ เพราะมีทางเลื่อนในตำแหน่งเดิมด้วยการขอปรับระดับตำแหน่งขึ้นเมื่อมีคุณภาพของงานสูงขึ้น จากเสมียนชั้นต้น (ระดับ ๑) เป็นเสมียนอาวุโส (ระดับ ๒) หรือหัวหน้าหมวดธุรการ (ระดับ ๓) ก็ได้ จะไปเลื่อนในตำแหน่งอื่นที่ว่างก็ได้ ซึ่งเดิมข้าราชการชั้นจัตวาจะเป็นชั้นตรีก็ต้องสอบแข่งขันชั้นตรี เป็นการสอบรวมทั่วไป ซึ่งสอบความรู้กว้างขวางขนาดเท่าปริญญาตรีทางกฎหมายและปริญญาตรีทางอักษรศาสตร์ ยากนักที่เสมียนจะผ่านการสอบชั้นตรีได้ในเมื่อไปแข่งกับใครต่อใครมากมาย แต่เมื่อแยกสายงานแล้วเสมียน

ก็สอบสู้กับเสมียนด้วยกัน วิชาที่สอบก็เป็นวิชาในสาขานี้ มีโอกาสได้ง่ายกว่าเดิม หรือแม้จะขอ
อนุมัติ ก.พ. สอบคัดเลือกเฉพาะคนภายในและเลื่อนโดยไม่ต้องเรียงลำดับที่ก็ยังได้ และถ้าเป็น
ตำแหน่งสูง ๆ หรือแม้แต่ตำแหน่งระดับต่ำ ๆ เพียงระดับ ๒ ระดับ ๓ ที่มีเหตุผลอันสมควร ก.พ.
อาจกำหนดให้ทำการคัดเลือกเลื่อนโดยไม่ต้องสอบก็ได้ . จึงเห็นได้ว่ากฎหมายใหม่เปิดหนทางกว้าง
หน้าในอนาคตแก่ข้าราชการกว้างขวางกว่าเดิมมาก

๗. เปลี่ยนความหมายของการสอบ

ตามพระราชบัญญัติใหม่^{นี้}มีการสอบอยู่ ๒ ชนิด เหมือนพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ คือ สอบแข่งขันและสอบคัดเลือก แต่ความหมายของการสอบ
ทั้ง ๒ ชนิดนี้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗
การสอบแข่งขันได้แก่การสอบแข่งขัน เพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ไม่ใช่ผู้ได้รับ
ปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งต้องบรรจุเรียงตามลำดับที่สอบได้ ส่วนการสอบคัดเลือก
นั้นมี ๒ อย่าง ได้แก่การสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ใช้ผู้ได้รับปริญญา
หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือในตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ซึ่งต้องบรรจุตามลำดับที่สอบได้อย่าง
หนึ่งและอีกอย่างหนึ่งได้แก่การสอบคัดเลือกเลื่อนขั้นหรือเป็นชั้นโท และเลื่อนชั้นโทเป็นชั้นเอก แต่
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๘ การสอบแข่งขันได้แก่การสอบเพื่อบรรจุ
บุคคลเข้ารับราชการ หรือเลื่อนข้าราชการขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับสูงขึ้น โดยบรรจุ
หรือเลื่อนเรียงตามลำดับที่ที่สอบได้ ส่วนการสอบคัดเลือกได้แก่การสอบเพื่อเลื่อนตำแหน่งข้าราชการ
โดยไม่ต้องเรียงตามลำดับที่ที่สอบได้ / ความแตกต่างของการสอบแข่งขันกับการสอบ คัดเลือก
ตามพระราชบัญญัติใหม่นี้ จึงอยู่ที่เป็นการสอบเพื่อแข่งขันกัน หรือเป็นการสอบเอาเพียงได้ตก
หรือพุดต่อกันหนึ่งต่างกันที่เรียงลำดับที่หรือไม่เรียงลำดับที่

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่^{นี้} มิได้บังคับให้สอบเสมอไป
แต่เปิดโอกาสให้บรรจุคนเข้ารับราชการจากผู้สอบแข่งขันโดยบรรจุเรียงตามลำดับที่ (มาตรา ๓๘)
หรือคัดเลือกบรรจุโดยไม่ต้องสอบ (มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓) ก็ได้ และเปิดโอกาสให้เลื่อน
ตำแหน่งข้าราชการจากผู้สอบแข่งขันได้โดยเรียงลำดับที่ หรือสอบคัดเลือกเลื่อนจากคนภายในโดย

ไม่เรียงลำดับที่ หรือคัดเลือกเลื่อนโดยไม่ต้องสอบก็ได้ (มาตรา ๕๐) มีทางปฏิบัติได้หลายทาง และยืดหยุ่นได้กว้างขวางดีกว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

๔. เปลี่ยนลักษณะการเลื่อนฐานะของข้าราชการ

เดิมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ การเลื่อนฐานะข้าราชการ เป็นการเลื่อนชั้น จากชั้นจัตวาเป็นชั้นตรี จากชั้นตรีเป็นชั้นโท ตามลำดับจนถึงชั้นพิเศษ แต่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ นี้ การเลื่อนฐานะข้าราชการเป็นการเลื่อนตำแหน่ง เช่น เลื่อนจากนิติกรระดับ ๓ เป็นนิติกรระดับ ๔ เป็นต้น

มีผู้ขังใจว่าการเปลี่ยนจากเลื่อนชั้นมาเป็นเลื่อนตำแหน่งนี้ จะทำให้ข้าราชการได้เลื่อนฐานะช้า และต้องสอบหลายหน เพราะเดิมมีชั้น ๕ ชั้น แต่ใหม่มีระดับตำแหน่ง ๑๑ ระดับ ความจริงตามกฎหมายใหม่นี้มิได้ทำให้การเลื่อนฐานะของข้าราชการช้าไปกว่าเดิม หรือต้องสอบมากกว่าเดิมเลย เพราะอาจเลื่อนจากตำแหน่งระดับ ๓ ไปดำรงตำแหน่งระดับ ๕ ได้ และเลื่อนจากตำแหน่งระดับ ๔ ไปดำรงตำแหน่งระดับ ๖ ได้ ตำแหน่งระดับ ๓ และระดับ ๕ นี้ เป็นระดับที่เสริมขึ้นมาเพื่อให้ประจำแผนกเดิมมีโอกาสได้เลื่อนขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง แม้จะไม่ถึงหัวหน้าแผนก และให้หัวหน้าแผนกเดิมมีโอกาสได้เลื่อนขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง แม้จะไม่ถึงหัวหน้ากองนั่นเอง การสอบเลื่อนตำแหน่งก็สอบเลื่อนจากระดับ ๓ ไประดับ ๕ และระดับ ๔ ไประดับ ๖ ได้ แต่ถ้าใครไม่สามารถสอบข้ามระดับ จะสอบเลื่อนตามลำดับจากระดับ ๓ ไประดับ ๔ จากระดับ ๔ ไประดับ ๕ ก็ได้ ทำนองใครก้าวยาวได้ก็ก้าวยาวไป ใครก้าวไม่ยาวก็ยังมีทางก้าวสั้น ๆ ตามลำดับขึ้นไปได้ตามความสามารถของตนและตามคุณภาพของงานในหน้าที่ ส่วนตำแหน่งในระดับ ๗, ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๑ นั้น ก็เท่ากับตำแหน่งผู้อำนวยการกอง, ผู้อำนวยการส่วน รองอธิบดี อธิบดี และปลัดกระทรวงเหมือนเดิม แม้ว่าเดิมจะอยู่ในชั้นเดียว คือชั้นพิเศษแต่เดิมก็ได้แบ่งระดับเงินเดือนของแต่ละตำแหน่งให้ได้รับต่าง ๆ กันอยู่แล้ว ตำแหน่งเหล่านี้เป็นตำแหน่งระดับสูงที่การเลื่อนตำแหน่งใช้วิธีคัดเลือกโดยไม่ต้องสอบเหมือนเดิม จึงมิได้ทำให้เพิ่มจำนวนครั้งที่ต้องสอบขึ้นแต่อย่างใด การเลื่อนก็อาจเลื่อนข้ามระดับ จากระดับ ๗ ไประดับ ๙ หรือระดับ ๘ ไประดับ ๑๐ ได้ จึงมิได้ทำให้การเลื่อนฐานะของข้าราชการช้ากว่าเดิม

๔. แก้อำนาจการสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ได้เปลี่ยนแปลงหลักการให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งบรรจุตามลำดับตำแหน่ง โดยไม่ให้เป็นอำนาจซ้อนอำนาจดังแต่ก่อน กล่าวคือให้รัฐมนตรีสั่งสำหรับปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวงสั่งสำหรับอธิบดี อธิบดีสั่งสำหรับรองอธิบดีลงมา และผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งสำหรับตำแหน่งระดับ ๔ ลงมา ทั้งนี้โดยไม่ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับสั่งได้ถึงเสมือนพนักงานดังแต่ก่อน แต่สำหรับการแต่งตั้งตำแหน่งระดับ ๑๑ (ปลัดกระทรวง) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้เสนอชื่อต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง และสำหรับการแต่งตั้งตำแหน่งระดับ ๑๐ (อธิบดี) ปลัดกระทรวงต้องเสนอชื่อต่อนายกรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อรายงานนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง ส่วนการแต่งตั้งตำแหน่งระดับ ๗, ๘, ๙, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มิได้บัญญัติให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐธรรมนูญใหม่บัญญัติให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเฉพาะตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี หรือเทียบเท่าขึ้นไปเท่านั้น จึงให้อธิบดีเป็นผู้สั่งแต่งตั้งตำแหน่งระดับ ๗, ๘, ๙ แต่ต้องให้ปลัดกระทรวงเห็นชอบด้วยโดยไม่ต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง อนึ่ง การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ (ผู้อำนวยการกอง) ขึ้นไป ไม่ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติดังแต่ก่อน อย่างไรก็ดีสำหรับข้าราชการส่วนภูมิภาคยังกำหนดอำนาจซ้อนอำนาจอยู่ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็สั่งได้ อธิบดีก็สั่งได้ ทั้งนี้เพราะยังมีกรณีย้ายไปต่างจังหวัดกันอยู่

ในเรื่องอำนาจผู้บังคับบัญชา มีผู้ข้องใจว่ากฎหมายใหม่ให้อำนาจอธิบดีมากเกินไป เรื่องนี้หากันตามหลักแล้ว เมื่อจะให้ผู้ใดมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการใด ก็ต้องให้อำนาจแก่ผู้นั้นควบคู่กันไปด้วย งานจึงมีประสิทธิภาพ ถ้าให้อธิบดีรับผิดชอบในกรม แต่ไม่ให้อำนาจ อธิบดีก็จะไม่สามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ ส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นธรรมที่ข้าราชการจะพึงได้รับจากอธิบดี ก็ได้มีวิธีการป้องกันไว้ด้วยแล้ว คือให้ร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ได้ ทั้งยังให้ฟ้องต่อศาลปกครองได้อีกชั้นหนึ่งด้วย อธิบดีจึงย่อมจะต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้อำนาจให้ถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมตามสมควร

๑๐. เปลี่ยนลักษณะการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๔๗ การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนที่จะมีการบรรจุ และแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยให้บรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั่วคราวทดลองปฏิบัติหน้าที่ก่อนไม่น้อยกว่า ๖ เดือน เมื่อพอใจแล้วจึงจะให้บรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเงื่อนไขบังคับภายหลังการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญแล้ว ซึ่งถ้าทดลองแล้วไม่เป็นที่พอใจก็สั่งให้ออกได้ นอกจากนี้กฎหมายใหม่มิได้กำหนดช่วงระยะเวลาการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการไว้เป็นการแน่นอน แต่ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ. ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง ไม่จำเป็นต้องทดลองในเวลาเท่ากัน

๑๑. ให้หมุนเวียนข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีลักษณะบริหาร

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ได้เพิ่มเติมหลักการให้สับเปลี่ยนหน้าที่ หรือย้าย หรือโอนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ ระดับ ๘ ระดับ ๙ และระดับ ๑๐ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะบริหารตามที่ ก.พ. กำหนด โดยมิควรให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่เดียวติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๔ ปี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี แต่มีข้อยกเว้นว่าทบปฏิบัติหน้าที่ให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดว่าเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะงานเฉพาะอย่าง

อย่างไรก็ดีพระราชบัญญัติเฉพาะฉบับใหม่มีบทเฉพาะกาลว่า ยังไม่ต้องปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวข้างต้นจนกว่า ก.พ. จะได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการหมุนเวียนข้าราชการเสร็จแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๓ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑๒. ให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ได้บัญญัติเพิ่มเติมจากฉบับเดิมว่า ในกรณีที่มิได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด ผู้บังคับบัญชาจะต้องชี้แจงเหตุผลให้ผู้ขึ้นทราบ การบัญญัติไว้เช่นนี้ ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้บังคับบัญชากลับแก้งไม่เลื่อนเงิน

เตือนให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยไม่มีเหตุผล อีกทั้งเป็นทางสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บังคับ
บัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในเมื่อมีเหตุผลที่ไม่เลื่อนเงินเดือนให้ด้วย

๑๓. เปลี่ยนแปลงเรื่องการรักษาวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ได้เพิ่มหลักการให้ผู้บังคับบัญชามี
หน้าที่ส่งเสริมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามวินัย และเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาว่ากล่าวตักเตือน
ได้ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก โดยไม่จำเป็นต้องลงโทษเสมอไป

ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้นคณะ
กรรมการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้
ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุข้อพยานก็ได้ และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและ
นำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย ทั้งนี้เป็นการให้หลักประกันความเป็นธรรมเพิ่มขึ้น
กว่าเดิม ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาประพฤติและสามารถนำสืบหักล้างพยานหลักฐานและข้อกล่าวหาให้ดีกว่าเดิม ส่วนการพิจารณาตัดสินลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกนั้น เป็นอำนาจของผู้
บังคับบัญชาโดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจาก อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. จังหวัด ทั้งนี้จะนำเข้า
ปรึกษาในที่ประชุม อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. จังหวัดก็ได้ แต่ผู้บังคับบัญชา
จะบอกความรับผิดชอบในการลงโทษหรือไม่ลงนั้นให้อ.ก.พ. ที่ให้คำปรึกษาไม่ได้

นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ยังได้บัญญัติเพิ่มเติมว่า
ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องข้าราชการ
พลเรือนสามัญถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไปมี
อำนาจดำเนินการแทนหรือตั้งกรรมการสอบสวนและพิจารณาลงโทษได้ และให้พิจารณาลงโทษผู้
บังคับบัญชาซึ่งละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วย

สำหรับการลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญในส่วนราชการซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยวินัยโดย
เฉพาะ เช่นข้าราชการกรมราชทัณฑ์บางตำแหน่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับ
ใหม่ได้กำหนดหลักการเพิ่มเติมไว้ว่า ถ้าเป็นกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัตินี้
ผู้บังคับบัญชาจะต้องพิจารณาลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ตามที่บัญญัติไว้ในพระราช

บัญญัตินี้ จะลงทัณฑ์อย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยวินัยนั้น เช่น กักขัง เป็นต้น ไม่ได้ จะลงทัณฑ์
ตามกฎหมายนั้น ได้เฉพาะความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น

๑๔. เปลี่ยนแปลงเรื่องการออกจากราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ ได้ลดกำหนดเวลาที่ผู้บังคับบัญชา
อาจยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจาก ๑ ปี เป็น ๓ เดือน อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือน
สามัญขอลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ผู้บังคับบัญชาจะยับยั้ง
การอนุญาตให้ลาออกไม่ได้

สำหรับกรณีการให้ออกจากราชการฐานหย่อนความสามารถ ประพฤติตนไม่เหมาะสม
กับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ หรือฐานมีมลทินหรือมัวหมอง กฎหมายใหม่
ให้น่าหลักประกันในเรื่องการสอบสวนกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงมาใช้กับกรณี
เหล่านี้ด้วย โดยให้ตั้งกรรมการขึ้นดำเนินการสอบสวนอย่างเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาโทษใน
ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๑๕. เพิ่มการร้องทุกข์และเปลี่ยนแปลงเรื่องการอุทธรณ์

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด
เห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ผู้นั้นอาจร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็น
กรณีที่ผู้นั้นไม่มีสิทธิอุทธรณ์

ในเรื่องอุทธรณ์นั้น นอกจากให้อุทธรณ์การถูกลงโทษได้แล้ว กฎหมายใหม่ขยายให้
อุทธรณ์คำสั่งให้ออกซึ่งมิใช่การลงโทษ โดยให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ได้ด้วย

๑๖. การบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการ พลเรือนสามัญ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ ให้แยกกำหนดวิธีการบริหาร
งานบุคคลของข้าราชการประเภทอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการพลเรือนสามัญ คือ ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการ
การครู ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ โดยให้ตราเป็นพระ

ราชกฤษฎีกากำหนดการเป็นอย่างอื่นเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง การรับเงินเดือน การบรรจุการ
แต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน วินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ได้ ถ้าไม่
ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเป็นอย่างอื่นก็ให้เหมือนข้าราชการพลเรือนสามัญ

๑๒. เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่บัญญัติว่า เครื่องแบบข้าราชการ
พลเรือนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ขณะนี้มีกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพล
เรือนอยู่แล้ว และตามกฎหมายนั้นให้ออกกฎสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดลักษณะเครื่องแบบและ
การแต่งเครื่องแบบ จึงต้องไปแก้ไขกฎสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนั้น อย่างไรก็ตามมีบทเฉพาะกาล
ว่าในระหว่างที่ ก.พ. ยังไม่ได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ ให้
ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ไปพลางก่อนได้ไม่เกิน ๑ ปี ในระหว่าง
นี้ข้าราชการพลเรือนจึงยังคงมีชั้นอยู่ และแต่งเครื่องแบบตามเดิมไปก่อนได้ ส่วนเครื่องแบบใหม่
จะต้องมีการเสนอเพื่อแก้ไขกฎสำนักนายกรัฐมนตรีกันไป คาดว่าคงจะมีข้อเสนอหลายๆแบบ ให้
เลือก ซึ่งแม้จะให้แต่งเหมือนเดิมก็อาจทำได้ เช่น ให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๑ แต่งเหมือนชั้น
จัตวาเดิม ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๒ แต่งเหมือนชั้นตรีเดิม ผู้ดำรงตำแหน่ง ๓-๔ แต่งเหมือนชั้นโท
เดิม ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๕-๖ แต่งเหมือนชั้นเอกเดิม ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ ขึ้นไป แต่ง
เหมือนชั้นพิเศษเดิม หรือจะให้แต่งเหมือนกันทุกคนก็ยังได้ อย่างไรก็ตามข้อเสนอดังกล่าวเชื่อว่า
คงจะไม่เสนอให้เปลี่ยนเสื้อกางเกงให้ต้องตัดใหม่เป็นการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ

๑๔. กรรมการ ก.พ. และ อ.ก.พ.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใหม่มีบทเฉพาะกาลให้กรรมการ ก.พ. ชุด
ปัจจุบันคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบ ๒ ปี นับแต่วันที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่ง
ตั้งโดยที่กรรมการ ก.พ. ชุดปัจจุบันทรงแต่งตั้งเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๗ ฉะนั้นกรรมการ ก.พ. ชุด
ปัจจุบันจึงคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้จนถึงเดือนเมษายน ๒๕๑๙

สำหรับองค์ประกอบของกรรมการ ก.พ. ต่อไปนี้ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็น
ประธานตามเดิม และมีจำนวนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๗ คน โดยให้

ทั้งจากข้าราชการประจำไม่น้อยกว่า ๓ คน ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาเรื่องต่างๆ สอดคล้องกับความ
ต้องการของทางราชการในปัจจุบันยิ่งขึ้น

สำหรับ อ.ก.พ. วิสามัญ ก.พ. ทั้งสิ้นเพื่อพิจารณาเรื่องอุทธรณ์หรือร้องทุกข์กฎหมาย
ใหม่บังคับให้ทั้งจากข้าราชการที่ได้รับเลือกจากข้าราชการไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนอนุกรรม
การนั้นหมด ทั้งนี้เป็นการให้หลักความเป็นธรรมแก่ข้าราชการยิ่งขึ้น

ส่วน อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม และ อ.ก.พ. จังหวัด เปลี่ยนฐานะเป็นเพียงที่
ปรึกษาของปลัดกระทรวง อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี โดยมีใช้เป็นผู้พิจารณาอนุ
มัติตั้งแต่ก่อน ทั้งนี้เพื่อให้ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบในการสั่ง
การต่างๆ โดยไม่ขัดความรับผิดชอบให้ อ.ก.พ. นั้นๆ

๑๔. การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมประการอื่น

การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมประการอื่นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ นอกจากที่กล่าวข้างต้น แม้จะยังมีอีกบางประการ แต่เห็นว่าเป็นเรื่อง
ที่ไม่อยู่ในความสนใจโดยทั่วไปเท่าใดนัก จึงมิได้นำมากล่าวในที่นี้

สรุป

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่นี้มีส่วนที่เป็นผลดีแก่ข้าราชการอยู่
หลายประการ เป็นต้นว่า

๑. การให้ปลัดกระทรวงและ อธิบดีเป็นผู้มีอำนาจที่จะสั่ง ข้าราชการประจำโดยไม่ให้
ข้าราชการการเมืองมาเกี่ยวข้องด้วยกับข้าราชการมากเกินไป ทำให้ข้าราชการประจำสามารถปฏิบัติหน้าที่
อันเป็นงานประจำต่อเนื่องกันไปได้ ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเข้ามาบริหารซึ่งแม้เปลี่ยนรัฐบาล
งานประจำก็จะดำเนินการไปได้โดยไม่ขัดข้อง

๒. การให้มีเงินเพิ่มค่าครองชีพตามภาวะเศรษฐกิจ และให้ปรับบัญชีอัตราเงินเดือน
ให้ข้าราชการได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของอัตราค่าจ้างทั่วไปในประเทศ และกำหนดเงิน

เคลื่อนไหวขึ้นของตำแหน่งระดับต่าง ๆ ไว้มาก จะช่วยให้ข้าราชการมีทางได้เพิ่มรายได้ให้พอกับค่าครองชีพและเป็นธรรมยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างทั่วไป

๓. การเลิกชั้นประจำตัวข้าราชการ จะช่วยให้ข้อครหาที่ว่าข้าราชการเป็นเจ้าขุนมูลนายลดลงไป

๔. การให้กำหนดตำแหน่งโดยแยกเป็นสายงานและระดับ จะช่วยให้ใช้คนเหมาะสมกับงาน ให้ข้าราชการได้รับเงินเดือนโดยเป็นธรรมและเหมาะสมกับหน้าที่การงาน และช่วยให้ข้าราชการมีทางก้าวหน้ามากและรวดเร็วกว่าเดิมทุกสายงาน

๕. การเปิดให้ข้าราชการเลื่อนตำแหน่งได้ทั้งโดยผ่านการสอบแข่งขันร่วมกับคนภายนอก และสอบคัดเลือกเฉพาะคนภายใน หรือแม้แต่คัดเลือกโดยไม่ต้องสอบก็ได้ตามที่จะได้กำหนด ทำให้ข้าราชการมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งง่ายขึ้น

๖. การให้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้ผู้ถูกกล่าวหาทำผืนทวน้อย่างร้ายแรงทราบ และให้โอกาสชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ จะช่วยให้ข้าราชการได้รับความเป็นธรรมในการสอบสวนพิจารณาโทษยิ่งขึ้น

๗. การให้มีกระบวนการร้องทุกข์ และให้อุทธรณ์ในกรณีถูกสั่งให้ออก ที่ไม่ใช่เป็นการลงโทษได้ด้วย จะช่วยให้ข้าราชการมีหลักประกันความเป็นธรรมเพิ่มขึ้น ฯลฯ

อย่างไรก็ดี เป็นธรรมดาที่ของใหม่ย่อมจะเป็นที่สงสัย ไม่แน่ใจหรือบางทีก็กลัวกันไปต่าง ๆ นานาเหมือนกับสิ่งที่ยังอยู่ในความมืด แต่ถ้าได้มองเห็นสว่างกระจ่างแจ้งแล้วก็จะรู้ว่าไม่มีอะไรน่ากลัว มีแต่สิ่งดี ๆ ที่น่าจะชอบใจด้วยซ้ำ

